

**Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta**

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Dalibor Štěpán

**Dějiny elementárního školství
v Bystřici pod Hostýnem**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a prameny, které jsem použil.

V Bystřici pod Hostýnem, dne 11.2.2010

.....

podpis

Moje poděkování patří Mgr. Pavlu Neumeisterovi, Ph.D, za odborné vedení diplomové práce. Rovněž bych rád poděkoval pracovníkům Státního okresního archivu v Kroměříži a řediteli ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem za poskytnutí materiálových podkladů.

Obsah

Úvod.....	6
Objasnění základních pojmů	9
1 Bystřice pod Hostýnem	10
1. 1 Seznámení s historií města.....	10
1. 2 Založení školy.....	11
2 Situace v českých zemích v polovině 18. století	13
2. 1 Stručný historický vývoj.....	13
2. 2 Stav školství v polovině 18. století	14
2. 3 Školská reforma z roku 1774	15
3 Vývoj do roku 1897	17
3. 1 Proměny v českých zemích.....	17
3. 2 Školství do roku 1897	18
3. 3 Historie školy v Bystřici pod Hostýnem.....	19
4 Léta 1869 – 1918	20
4. 1 Vývoj vnitropolitické situace	20
4. 2 Školství v českých zemích	21
4. 3 Rozvoj školství v Bystřici pod Hostýnem	22
5 Meziválečné období	25
5. 1 Československo v letech 1918 – 1938	25
5. 2 Školství v době 1. republiky	27
5. 3 Obecná měšťanská škola v Bystřici pod Hostýnem.....	30
6 Léta 1939 – 1948	35
6. 1 Obecný historický vývoj.....	35
6. 2 Situace ve školství.....	37
6. 3 Odraz válečného dění ve škole v Bystřici pod Hostýnem	40
7 Léta 1948 – 1989	43
7. 1 Československo v období socialismu	43
7. 2 Období jednotného školství	46
7. 3 Proměny školy v Bystřici pod Hostýnem	50

8 Od roku 1989 k současnosti	63
8. 1 Změny v naší zemi po roce 1989	63
8. 2 Vývoj českého školství	65
8. 3 Základní školy v Bystřici pod Hostýnem.....	69
Závěr	76
Seznam použité literatury	77
Přílohy	79

Úvod

„Nedopustíme, aby naše české umění, vyrůstající z tradice minulosti i z živých dní přítomných, ztratilo volnou cestu k národu. Úcta k minulosti budiž doprovázena účinnou láskou k přítomnosti“

Z svolání Františka Táborského „Národu českému“ v květnu 1939.

Čím jiným se dá začít diplomová práce o kulturních proměnných v Bystřici pod Hostýnem, než právě částí svolání Františka Táborského? Muže, který tolik pro Bystřici pod Hostýnem znamenal a jemuž my, Bystřičané vděčíme za mnoho.

Pokud bych měl zdůvodnit zaměření své diplomové práce, musím zdůraznit, že k výběru historického tématu zaměřenému na problematiku vývoje elementárního školství mě vede několik základních důvodů. Prvním motivem, který mě vedl ke směřování je můj osobní dlouholetý zájem o dějiny, který mohu prostřednictvím této práce využít. Dalším důvodem je snaha přispět zpracováním dějin elementárního školství k rozvoji dějin pedagogiky, které jsou v současné době spíše opomíjenou oblastí. Posledním, ne zanedbatelným motivem mé práce je snaha zdokumentovat historický vývoj školství v místě svého bydliště a pokusit se vytvořit ucelený přehled proměn elementárního školství, na jehož konci stojí současná Základní škola v Bystřici pod Hostýnem, kterou navštěvovaly i mé vlastní děti.

Pokus o zachycení či zdokumentování historického vývoje elementárního školství v obci Bystřice pod Hostýnem nemůže být pojímáno jako téma úzce zaměřené pouze na proměny konkrétní školy v konkrétní obci. Na dějiny konkrétní školy je nutné vždy nahlížet v širších souvislostech, v kontextu obecnějších změn. Vzhledem k tomu, že těžiště mé práce bude popisovat historický vývoj školy od vydání tereziánské školské reformy, která učinila školství součástí státního zájmu, je nutné vnímat proměny školy v souvislosti s obecnějšími proměnami. Výchozí tezí mé diplomové práce je tedy tvrzení, že konkrétní historické proměny konkrétní školy vycházely nejen z regionálních specifik, ale byly odvozovány od obecnějšího konceptu dobové vzdělávací politiky, který vycházela či navazovala na dobové proměny vědy, kultury, společnosti, politiky, ekonomiky a jiných oblastí lidské činnosti.

V rámci mikroanalýzy pak tyto změny dostanou skutečnou podobu na ukázce vývoje školy v Bystřici pod Hostýnem.¹

Z tohoto důvodu jsem se rozhodl text své práce členit nejen chronologicky podle jednotlivých etap historického vývoje, každou etapu budu popisovat ve třech vzájemně na sebe navazujících rovinách analýzy.

V první rovině analýzy (tzv. makroanalýza) se pokusím rekonstruovat významné dobové proměny společnosti, kultury, ekonomiky, politiky a vědy. Z těchto základů totiž podle mého názoru vycházejí dominantní dobové koncepty výchovy a vzdělávání a s tím související vzdělávací politiky.

V druhé rovině analýzy (tzv. analýza středního dosahu) se pokusím rekonstruovat historické proměny vzdělávací politiky, dobové názory na výchovu a vzdělávání jako systému, tedy pojetí subjektu, objektu, cílů a prostředků výchovy. Součástí této roviny analýzy bude také historický přehled vývoje školské soustavy v daném období.

Uvedené obecné proměny výchovy, vzdělávání a především státní vzdělávací politiky budou ve třetí rovině analýzy (mikroanalýza) konkretizovány na příkladu vývoje elementárního školství v Bystřici pod Hostýnem. Nejde však jen o demonstraci obecných historických událostí na konkrétním příkladu. Zároveň je nutné pečlivě si všímat událostí a jevů, které vyjadřují regionální specifičnost daného problému.

V souladu s výše uvedenými teoretickými východisky jsem si jako dominantní cíl své diplomové práce vytyčil:

rekonstruovat historické proměny elementárního školství v Bystřici pod Hostýnem v souvislosti s obecnými sociálními, kulturními, politickými a jinými změnami a v kontextu historických proměn pojetí výchovy a vzdělávání a proměn státní vzdělávací politiky v oblasti elementárního školství.

Splnění tohoto dominantního cíle je však podmíněno dosažením dílčích cílů, jimiž jsou:

- a) analyzovat a dokumentovat vztah dobových proměna společnosti a kultury a vzdělávací politiky
- b) analyzovat a dokumentovat vztah dobových proměn vzdělávací politiky a konkrétního vývoje regionálního školství.

¹ Střídání makroanalýzy a mikroanalýzy použil v knize J. Polišínský, který tímto způsobem podává obraz třicetileté války jako evropského konfliktu. Upravený postup jsem použil ve své práci.
POLIŠENSKÝ, J. *Třicetiletá válka o evropské knize 17. století*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1970. s. 11.

c) dokumentovat regionální specifika realizace státní vzdělávací politiky v oblasti elementárního školství na příkladu proměn elementárního školství v Bystřici pod Hostýnem a uvést důvody této regionální specifčnosti.

Pro jejich vymezení jsem jako časové mezníky zvolil data, která přímo souvisela s oblastí elementárního školství – ať již v podobě školské reformy či zákona, nebo v návaznosti na historickou událost obecného charakteru.²

² Ve vývoji našeho školství lze rozlišit několik etap, jimiž odpovídá určité uspořádání školské soustavy. Jednotlivé etapy a znázornění příslušných školských soustav pomocí organonů uvádí: KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vydání Olomouc: UP, 1991. 101 s./ S ohledem na téma své práce využívám ze zmíněného členění pouze data týkající se změn v úseku elementárního školství./

Objasnění základních pojmů

V úvodu diplomové práce je nutné vysvětlit pojmy, které se v práci nejčastěji vyskytují.

Nejdůležitějším pojmem je *elementární školství*, které je charakterizováno jako nejnižší stupeň školství každého kulturního národa, představuje složitý celek složený ze tří stupňů: školy nižší (obecné, elementární), středních a vysokých. *Obecná* neboli *elementární škola* je v tomto celku školou, která podává základy všeho vědění, umění a je společná všem dětem.³

V dnešní terminologii je pro název *Obecná* neboli *elementární škola* spíše užíván termín *Základní škola*, v níž děti zahajují povinnou školní docházku z pravidla ve věku 6 let a cílem Základní školy je poskytovat žákům základy všeobecného vzdělání a připravit je pro vstup do různých typů středních škol.⁴ Dříve vnímané pojmy *obecná* a hlavně *elementární škola* jsou spojovány s dřívějším označením nižšího stupně základní školy, dnes dle mezinárodní terminologie jsou nahrazovány termínem primární škola.⁵

V letech 1948 až 1953 se oddělila škola národní pro žáky od 6 do 11 let (byl použit nový název 1. stupeň) od školy střední pro mládež od 11 do 15 let (2. stupeň). Povinná školní docházka byla stanovena pro děti od šesti do patnácti let. Po ukončení povinné školní docházky navštěvovaly žáci buď výběrové školy 3. stupně nebo základní odbornou školu.⁶

³ CASH, J. *Otakar Kánder. Pedagogika školství a jejich dějiny*. 1.vyd. Praha: SPN, 1991. s.161.

⁴ PRŮCHA, J.,WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 2., rozš. přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998 s. 315.

⁵ Primární škola představuje počáteční stupeň povinného vzdělávání, který tvoří relativně samostatnou a ucelenou část základního vzdělávání. Vybavuje žáky elementárními složkami gramotnosti (čtení, psaní, počítání, komunikační a sociální dovednosti a jiné) a její podstatnou charakteristikou je, že většinu předmětů vyučuje obvykle jeden učitel. V České republice je primární školou nižší stupeň (1. – 5. ročník) ZŠ. PRŮCHA, J.,WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 2., rozš. přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998 s. 188.

⁶ GRECMANOVÁ, H. aj. *Obecná pedagogika II*. 1. vyd. Olomouc: Hanex, 1998. s. 79.

1 Bystřice pod Hostýnem

Problematika celé mé práce bude popsána na vývoji školy v Bystřici pod Hostýnem. Proto bych chtěl nejdříve nastínit historii tohoto města.

1. 1 Seznámení s historií města

Město Bystřice pod Hostýnem leží na úpatí hory Hostýna v nadmořské výšce 316 metrů. Vrchol Hostýna je vysoký 736 metrů. Hostýnské hory jsou pásmem Beskyd, které patří k masívu karpát. Jejich nejvyšší položené místo Kelčský Javorník, vysoký 865 metrů, se vypíná vedle Hostýna. Bystřice pod Hostýnem má na jedné straně výhled, na druhé straně je chráněna horami. Taková poloha byla dříve vyhledávána lidmi, a proto je známo, že tento kraj byl osídlován člověkem od pradávna.

Bystřice vznikla na konci 11. století jako osada při křižovatce dvou dopravních cest. Městečkem se stala asi ke konci 13. století. První písemná zpráva o Bystřici pod Hostýnem pochází z roku 1544. Roku 1864 byla prohlášena městem. Už tehdy se o ní mluvilo jako o jednom z nejznámějších léčebních a lázeňských měst na Moravě a Slezsku. Protože Bystřice pod Hostýnem byla městem neobyčejně čistým díky blízkým lesům, zahradám a parkům. Byla vyhledávaným místem pro lázeňské turisty a rekreaty. Nacházely se zde klimatické lázně, které sloužily k léčbě plicních chorob zdravým vzduchem. Takovou pověst si město udrželo až do doby, kdy se v Bystřici pod Hostýnem začal rozvíjet průmysl. Zprůmyslněné město a kouřící komíny továren nelákaly nemocné k pobytu, a proto lázeňští turisté a rekreatanti byli nahrazeni poutníky, kteří putovali na Hostýn, který byl znám Pannou Marií Hostýnskou a jejími zázraky. Po roce 1861, byla založena Thonetova továrna a Bystřice pod Hostýnem se stala střediskem dřevařského průmyslu. Židle, které Thonet vyráběl se vyvážely do celého světa.

Bystřice pod Hostýnem byla křižovatkou dvou středověkých cest. Jedna vedla od Hulína přes Holešov na Bystřici a Kelč. Byla to obchodní cesta, nazývaná Hučnice. Druhá cesta vedla od Přerova přes Bystřici, dále na Kašavu a Vizovice k Vlárskému průsmyku. Byla to hatěná cesta zabezpečená v bažinatém terénu proutím, kládami, či deskami. V roce 1880 byla zbudována železnice.

Bystřický znak pochází z roku 1624 a tvoří ho kozel na příčných erbovních pásech.

Léta 1939 – 1945 v Bystřici pod Hostýnem jsou datována statečným bojem za osvobození vlasti z fašistické nadvlády. Po celou dobu německé fašistické okupace je Bystřice pod Hostýnem důležitým střediskem domácího odboje. Příslušníci odbojových organizací nacházeli útočiště přímo ve městě, ale i na Tesáku, na Rusavě a na Rajnochovicku. Zde všude vykonávaly partyzánské oddíly důležité výzvědné a záškodnické úkoly. Patřili k První československé partyzánské brigádě Jana Žižky z Trocnova. Porážkou německého fašismu v roce 1945 skončilo šestileté utrpení lidu na Bystřicku tak, jako v celé Československé republice. Dějiny Bystřicka pokračují. Jsou radostnější, protože se dělníci nemusejí demonstracemi a stávkami domáhat chleba. Bojují však dále. Ale tentokrát už za udržení míru ve světě, za šťastné a radostné dětství svých dětí, za spokojenost všech.

1.2 Založení školy

Kdo školu v Bystřici pod Hostýnem založil, nelze zjistit, neboť dokumenty o založení školy shořely v zámeckém archívu při jednom z četných požárů, které v minulosti často v městečku řádily. O bystřické faře se činí zmínka už v roce 1500, a proto je pravděpodobné, že už tenkrát zde byla i škola. Školní kroniky jsou vždy cennými a zajímavými prameny při zkoumání minulosti škol. Škola v Bystřici pod Hostýnem vlastní dvě staré kroniky. Starší z nich byla sepisována na bývalé obecné škole, později dívčí škole u kostela. První zápisy z roku 1870 se snaží stručně zmapovat vývoj bystřického školství od jeho počátků. Záznamy končí rokem 1924. V pořadí druhá kronika byla založena při otevření chlapecké měšťanské školy 3.9.1897. Je to velká objemná kniha v kožené vazbě a na deskách nese tento nápis: „Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem“. Nápis je doplněn plastickým znakem města. Na první stránce kroniky je podpis císaře Františka Josefa I. Za jeho osobní návštěvy při otevření školy. Podpis je orámován kresbou s císařovou pečetí. První školou v Bystřici pod Hostýnem byla škola farní a chodily do ní i děti z přifařených obcí Lhotky, Chvalčova a Rychlova. Vyučovalo se v jedné třídě. Roku 1829 však vzrostl počet žáků na 314, a proto tehdejší horlivý učitel Vendelín Lerch žádal o rozšíření školy a o pomocníka. Obec žádost zamítla, ale roku 1830 patron školy, majitel bystřického panství baron Oliver Loudon, přistavěl ke staré škole jednu třídu a obec povolila i plat pomocníka. Až

do roku 1870 se vyučovalo ve dvou třídách, potom ve třech, kde byl počet žáků 354 (III. třída 68, II. třída 129, I.třída 157)⁷

V roce 1878 postavila Bystřice pod Hostýnem novou patrovou školu se čtyřmi učebnami. V roce 1879 byla součástí školy i tělocvična. Od roku 1881 byla tehdy čtyřtřídní škola označena jako Národní škola a chodili do ní chlapci i dívky, v tomto roce byla zřízena 5. třída a takto jako pětitřídní setrvala škola až do konce století. V roce 1889 byla mládež rozdělena podle pohlaví na chlapce a dívky, kteří byli vyučováni separovaně. Od roku 1890 nesla název Obecná škola.⁸

Bystřice pod Hostýnem usilovala od roku 1894 o zřízení měšťanské školy, ale zemský výbor Moravy namítl, že v holešovském okrese již jedna měšťanská škola s vyučovacím jazykem českým je, takže nemůže zabezpečit platy učitelů na nové škole. Město se však zavázalo s přispěním Rychlova a Jelínku náklady uhradit. Zemská školní rada moravská zřízení nové školy povolila roku 1895.⁹

⁷ DOLÁKOVÁ, M., HOSÁK, L. *Dějiny města Bystřice pod Hostýnem*. 1. vyd. Brno: 1980. s. 209.

⁸ *Almanach města Bystřice pod Hostýnem 1897 – 1997*. Bystřice pod Hostýnem: 1997. s.8.

⁹ *Almanach města Bystřice pod Hostýnem 1897 – 1997*. Bystřice pod Hostýnem: 1997. s.9.

2 Situace v českých zemích v polovině 18. století

Ve své diplomové práci sleduji vývoj elementárního školství v českých zemích od poloviny 18. století. Nejdůležitějším časovým mezníkem byla v roce 1774 zavedena Marií Terezií školská reforma, a byly tak položeny základy novodobé školské soustavy.

V této kapitole se pokusím stručně zachytit vývoj sociální a politické situace v českých zemích, a popsat stav školství v tomto období.

2. 1 Stručný historický vývoj

Podle pragmatické sankce¹⁰ se roku 1740 ujala vlády rakouská císařovna Marie Terezie. V tomto období po řadě válek v polovině 18. století začala zavádět reformy na modernizaci Habsburské monarchie. V této době docházelo v Evropě k pronikání osvícenství jako životního postoje a filozofického směru všech oblastí života. Bylo zřejmé, že feudální systém a církev, která mu byla výhradní oporou se stávají brzdou dalšího hospodářského i kulturního rozvoje země. Přestavba společnosti reformní cestou se tak stala východiskem z neutěšené situace státu po dlouholetých válkách a zároveň počátkem nástupu nového společensko-ekonomického zřízení.¹¹ Roku 1773 zrušila císařovna Marie Terezie Jezuitský řád, zrušením tohoto řádu došlo k dočasnému snížení úrovně vysokého a středního školství v českých zemích. Dále došlo k poklesu počtu gymnázií v Čechách z 42 na 13 a na Moravě z 15 na 7. V českých zemích zůstala jediná univerzita, a to Karlova univerzita, ve které se po dlouhé době začalo vyučovat německy. V následujícím roce 1774 byla zavedena povinná školní docházka, v obcích vznikla při každé katolické farnosti základní triviální škola, kde se žáci od 6 do 12 let učili číst, psát a počítat.

Po ukončení vlády císařovny Marie Terezie v roce 1780 se ujímá vládnutí syn císaře Josef II., který v roce 1781 vydává dva dokumenty, které měly zásadní vliv na další vývoj společnosti. 13. října 1781 vydal císař Josef II. toleranční patent, který zrovnoprávnil některé nekatolické náboženství a zrušil tak výlučné panství katolické církve. Tyto reformní kroky

¹⁰ Tento nový nástupnický řád vyhlásil roku 1713 Karel IV., poslední habsburský mužský potomek. Podle pragmatické sankce mohli vládu nad monarchií získat podle práva prvorozenosti také potomci ženského pohlaví.

KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury českých zemí a Slovenska*. I. vyd. Pardubice: KORA, 1997. s. 89.

¹¹ HORA – HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí*. 5. díl. 1. vyd. Praha: Baronet & Via facti, 1996. s. 37 – 39.

Josefa II. měly značný význam pro další vývoj monarchie včetně českých zemí.¹² 1. listopadu roku 1781 vydává patent o zrušení nevolnictví, kterým byli poddaní vyvázáni z přímé závislosti na své vrchnosti. Lidé se tak mohli bez omezení například stěhovat a usazovat se, studovat, podnikat, což mělo obrovský význam.

Císař Josef II. také zrušil kláštery, které se nevěnovaly veřejně prospěšným činnostem. Při rušení klášterů bylo zničeno a rozkradeno velké množství české i cizojazyčné literatury, a země přišla o značné kulturní bohatství. Byly zakázány mariánské pobožnosti a zejména poutě, které byly jediným veřejným projevem českého kulturního života. Mezi rozhodnutí Josefa II., bylo zavedení jednotného správního jazyka pro celou říši, což se projevilo sílícím germanizačním tlakem a důsledným prosazování jazyka vládnoucí národnosti - němčiny.¹³ Němčina byla jazykem úředním i jazykem vyučovacím, byla povinně zavedena na všech českých univerzitách, gymnáziích i v tak zvaných hlavních školách ve velkých městech. Mateřským jazykem bylo dovoleno pouze vyučovat na základních triviálních školách.

2. 2 Stav školství v polovině 18. století

Pobělohorský vývoj negativně poznamenal i oblast školství. V tomto období bylo školství provázáno řadou faktorů, které ovlivňovaly kvalitu výuky na školách.

Školní docházka a vyučování probíhalo nepravidelně. Ve školských zařízeních byla nízká vzdělanost učitelů, učitelská místa mnohdy zastávali řemeslníci, živnostníci a vysloužilí vojáci, kteří vyučovali jen metodou primitivního napodobení, memorování, s důrazem na otrockou kázeň. Ve školách při výuce neměli k dispozici učebnice a pracovní pomůcky.¹⁴

Sociální postavení učitelů bylo nízké, platové ohodnocení učitelů nebylo dostatečné. Učitelé zůstávali mnohdy odkázáni na vedlejší výdělek.

Stavu školství nepřispíval ani nízký počet škol, na straně druhé také chybějící porozumění lidu pro význam školy a vzdělání. Všechny tyto aspekty byly důsledkem velmi nízké úrovně školství, která se projevovala nízkou vzdělaností.¹⁵ Změna přišla až příchodem reformních změn ve školství a vytvoření organizovanější podoby vzdělávání Marií Terezií.

¹² HORA – HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí*. 5. díl. 1. vyd. Praha: Baronet & Via facti, 1996.

¹³ JELÍNEK, J. *Nástin dějin vyučování českému jazyku v letech 1774 – 1918*. 2. vyd. Praha: SPN, 1972. s. 14.

¹⁴ KÁDNER, O. *Dějiny pedagogiky II*. Praha: Nákladem Dědictví Komenského, 1910. s. 251 – 252.

¹⁵ KÁDNER, O. *Dějiny pedagogiky II*. Praha: Nákladem Dědictví Komenského, 1910. s. 251 – 252.

Roku 1773 zrušila císařovna Jezuitský řád, ze zabaveného majetku jezuitů byl zřízen „studijní fond“, který měl sloužit k financování reformních plánů.¹⁶ Do této doby bylo školství řízeno jen církevními zájmy a prospěchy, nyní začal svůj vliv uplatňovat stát.¹⁷

2. 3 Školská reforma z roku 1774

Zásadní změna českého školství nastala v poslední třetině 18. století. Obsahovala dva aspekty, které se týkaly školských věcí, těchto se ujal stát a byla zavedena všeobecná vzdělávací povinnost pro děti poddaných.

Existující školy byly reformovány. Pod vlivem osvícenství si rakouská monarchie uvědomila že vědění je moc a negramotnost poddaných ovlivňuje ekonomiku. V této době byly zřízeny nové typy škol z některých bylo možné přestoupit na gymnázium či jinou vyšší školu.

Organizace elementárního školství byla svěřena zaháňskému opatu Janu Ignáci Felbigerovi kterého v roce 1774 pozvala do Vídně Marie Terezie, jako uznávaného a zkušeného správce pruského a slezského školství. 6. prosince 1774 J. I. Felbiger vypracoval a zároveň byl 6. prosince vydán zákon Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy.¹⁸

Tímto zákonem byly zavedeny tři typy škol. První typ školy *triviální* byly zřizovány při vesnických farách, v ostatních obcích jako školy filiální, tyto typy škol byly většinou jedno až dvou třídní. Obsah slova trivium znamenalo získávání základů čtení, psaní, čtyř druhů početních operací včetně trojčlenky, na vesnicích se vyučovalo základům hospodářství, ve městě znalostem potřebných pro průmysl. Pokud bylo možné měly být školy pro dívky oddělené. Zde se také vyučovaly praktické předměty, pro dívky pletení a šití. Vyučovacím jazykem byl mateřský jazyk, v některých oblastech i německý jazyk. Finanční náklady na provoz školy nesla obec a šlechta. Vikář nebo děkan, který byl pověřen dozorem byl povinen podávat zprávy zemské studijní komisy. V těchto školách se platilo školné. Triviální školy

¹⁶ JELÍNEK, J. *Nástín dějin vyučování českému jazyku v letech 1774 – 1918*. 2. vyd. Praha: SPN, 1972. s. 26 – 27.

¹⁷ MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 195.

¹⁸ Řád vyšel roku 1774 pod názvem: „*Allgemeine Schulordnung für die deutschen Normal-, Haupt- und Trivialschulen in den samtllichen k.k. Erblanden*“. Český překlad byl vydán roku 1776. MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 198.

byly doplňovány tak zvanými nedělními školami se dvěma opakovacími hodinami. Tyto nedělní školy navštěvovala mládež do dvaceti let.¹⁹

Druhým typem škol dle Felbigerova zákona byly školy *hlavní*, které byly zřizovány v krajských městech. Tyto školy byly troj třídní. Na těchto školách kromě předmětu školy triviální se vyučovalo také latině, slohu, kreslení, geometrii. Žáci se připravovali pro práci v zemědělství a průmyslu. Cílem těchto škol bylo připravit žáky k dalšímu studiu ale také zajišťovat průpravu pro řemeslníky a rolníky.²⁰

Vyučovacím jazykem v těchto typech škol byla v první třídě mateřština, a v druhé třídě částečně němčina, a v třetí třídě se vyučovalo důsledně německy. Finanční náklady nesl stát a platilo se školné.

Třetí typ škol představovaly čtyřleté *normální* školy, které byly zřizovány v zemských městech. Obsahem výuky byly osnovy triviální školy a reálie, to znamená, že se zde opět vyučovalo slohu, latině, geometrii, kreslení. Žáci se připravovali pro práci v zemědělství a řemeslech, eventuálně vojenskou dráhu a navíc tento typ škol měl rozšířenou výuku, která kladla v poslední třídě důraz na praktický život. Opět i zde se platilo školné. Tyto školy byly školy elementární a měly poskytnout základní vzdělání, nenavazovaly na sebe, přesto úroveň ani perspektivy absolventů nebyly stejné.

Všeobecně vzdělávací povinnost není povinná školní docházka. Netrvalo se na pravidelné celoroční docházce, děti chodily do školy převážně v zimě. Učitel je musel naučit za krátkou dobu všemu, co měly předvést při závěrečných zkouškách za účasti církevního dozorce. Mimo všeobecné vzdělávací povinnosti a podání základů všeobecnému lidovému vzdělání, vznikaly přípravy pro učitele hlavních a triviálních škol tzv. preparandy. Úroveň poskytovaného vzdělání nebyla vysoká, šlo o upevňování učiva z normální na hlavní školy a o výklad z pedagogiky a didaktiky. Staly se centrem vzdělávání světských učitelů.²¹

Marie Terezie konala opatření pro uvedení reformy do života společnosti. V prvních letech, kdy byl nedostatek učitelů světských poskytovala řadu výhod kněžím, aby je získala pro výuku na nových školách. Počet škol následně rostl. V Čechách v roce 1780 bylo 12 hlavních škol, 17 dívčích a v roce 1891 triviálních škol. V roce 1790 bylo již 20 hlavních škol a 2168 triviálních škol.

¹⁹ KÁDNER, O. *Dějiny pedagogiky II*. Praha: Nákladem Dědictví Komenského, 1910. s. 621.

²⁰ MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 199.

²¹ MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 200.

3 Vývoj do roku 1897

V této části diplomové práce se zaměřím na období do roku 1897, kdy došlo k založení nové měšťanské školy v Bystřici pod Hostýnem. V roce 1869 došlo k další reformě elementárního školství. I zde v této části se budu věnovat obecnému přehledu, historii a politickému vývoji v tomto období.

3.1 Proměny v českých zemích

Francouzská revoluce zmařila naději na národnostní snahy i ve školství. Struktura elementárního školství zůstala pro celé Rakousko zachována, pouze bylo reformováno střední školství, revoluční vlna sice v lidech vzbudila naději, že budou naplněny jejich touhy po svobodě a občanské rovnosti. Výsledkem prohry zůstalo pouze zrušení poddanství a roboty.²² Po potlačení revoluce a nástupu Františka Josefa I. na trůn nastal návrat k absolutistickým formám vlády. Následné období Bachova absolutismu²³, sjednáním konkordátu v roce 1855 přešly školy do rukou církve. Tato dohoda zbavila církve státního dohledu, církve schvalovala učebnice, obsazovala učitelská místa, konala náboženské obřady, a měla tak rozhodující pravomoc ve správě školství. Neúspěchy rakouské vnitřní i zahraniční politiky a rostoucí nespokojenost s vládou vedly v roce 1859 k odvolání A. Bacha. Roku 1860 byl vydáním Říjnového diplomu oznámen konec absolutismu, rakouským národům slíbena ústavnost.²⁴

Po zrušení absolutismu v roce 1860 nastaly nové podmínky pro školství. Roku 1867 byla vydána prosincová ústava, které pramenila z neúspěchu ve válce s Pruskem. Vláda podlehla tlaku Maďarům a vzniklo nové státoprávní uspořádání. Vláda souhlasila s rakousko – uherským vyrovnáním. Tím došlo k přeměně dosud jednotného státního celku v dualistické soustátí Rakousko - Uhersko.²⁵ V roce 1868 došlo k významné změně ve školství, zrušením konkordátu došlo k omezení církevního vlivu ve školství. Opět přebírá dozor nad školstvím stát a církvi zůstává pouze výuka náboženství a náboženská cvičení. Zákon zřizoval také

²² HORA – HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí*. 7. díl. 1. vyd. Praha: Via facti, 1998.

²³ Období let 1848 – 1859 se dodnes označuje za éru Bachova absolutismu podle jména tehdejšího ministra vnitra Alexandra Bacha. Tento „hlavní obnovitel starých pořádků“ se zasloužil o znovu vybudování represivního policejního systému, charakteristického tvrdou cenzurou, pronásledování, a tak dále. Vrátil tak do života mnohé staré praktiky z doby „Metternichova absolutismu“ (1. polovina 19. století).

HORA – HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí*. 7. díl. 1. vyd. Praha: Via facti, 1998. s. 180 – 181.

²⁴ HORA – HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí*. 7. díl. 1. vyd. Praha: Via facti, 1998. s. 212.

²⁵ ČORNEJ, P. *Vše podstatné z českých dějin*. 1. vyd. Praha: Práh, 1992. s. 36

soustavu školské správy v podobě nových státních úřadů, kterými se staly zemské, okresní a místní školní rady.²⁶

3.2 Školství do roku 1897

V tomto období dochází k zásadní reformní změně říšského školského zákona. 14. května 1869 byl zaveden školský zákon (Hasnerův zákon), který upravil národní školství. Zavedl školu obecnou, měšťanskou, učitelské ústavy pro vzdělávání učitelů škol obecných a měšťanských, a uvažoval o formách učitelského vzdělávání, stanovil ekonomické a sociální zabezpečení učitelů. Místo šestiletých triviálních škol vznikaly na vesnicích povinné osmileté školy tak zvané *obyčejné obecné*.²⁷ Úkolem těchto škol bylo vychovat děti k mravnosti a zbožnosti, rozvíjet jejich poznání, veřejné a soukromé. Vyučovalo se náboženství, jazyk, počty, reálie, psaní, nauka o formách geometrie, zpěv, tělocvik. Výuka děvčat byla rozšířena o ženské práce a nauku o domácím hospodaření. V továrních školách bylo zákonem dáno 12 vyučovacích hodin týdně. Při těchto školách mohly být zřizovány školky k opatrování, vychovávání a vyučování dětí ne školou povinných, též zde mohly být zřizovány kurzy s výukou řemesla a polního hospodářství. Na těchto školách již vyučovali absolventi učitelských ústavů.

Ve městech pak byly zřizovány tříleté měšťanské školy určené pro děti od 11 do 14 let.²⁸ Žáci tak mohli již po pěti letech docházky do obecné školy přestoupit na vyšší stupeň – měšťanskou školu.²⁹ Na těchto školách dosáhly vyššího vzdělání než na obyčejné obecné škole. Obsahem výuky bylo náboženství, jazyky, přírodopis, aritmetika a jiné. I na těchto školách bylo pro dívky vyučování rozšířeno o ženské práce a nauku o domácím hospodářství. Zdokonalení obsahu je organizace obecné školy, zavedení útvaru měšťanské školy a prodloužení povinné školní docházky do 14 let mělo vést ke zvýšení lidového vzdělání.³⁰

²⁶ MORAVEC, F. V. Česká politika obecnoškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 237 – 239.

²⁷ MORAVEC, F. V. Česká politika obecnoškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 240 – 304.

²⁸ MORAVEC, F. V. Česká politika obecnoškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 240 – 304.

²⁹ Převážná část dětí však získávala pouze nejzákladnější vzdělání na obecných školách, neboť měšťanskou školu navštěvovali jen ti žáci, kteří bydleli v jejím obvodu. V obcích které nebyli v obvodu měšťanské školy, musely děti plnit celou povinnou školní docházku od šesti až do čtrnácti let na škole obecné. KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 64.

³⁰ MORAVEC, F. V. Česká politika obecnoškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 244.

Dále tento školský zákon upravoval povinnost chodit do školy od 6 do 14 let. Z povinnosti školní docházky byly vyjmuti tělesně a duševně postižení děti, děti vyučované soukromě, a ty co docházeli do vyšších škol. Došlo k výraznému zlepšení postavení učitelů ve společnosti, pro vzdělávání byly zřízeny učitelské ústavy, které měly prohloubit hlubší odborné i všeobecné vzdělání. Stanovením platů nebyli učitelé nuceni vykonávat vedlejší zaměstnání čímž se mohli plně věnovat učitelskému povolání. Všechna tato opatření znamenala zhodnocení učitelského stavu po stránce právní, sociální i materiální.³¹

3.3 Historie školy v Bystřici pod Hostýnem

V roce 1872 se začalo ve staré škole vyučovat ve čtyřech třídách, počet žáků se nesnížil, neboť dětí přibývalo. Ačkoli to byla česká škola, vyučovalo se i němčině, neboť vedení školy, patron ze zámku a také jediný průmyslový závod Thonetův byly německé. Roku 1874 se začalo na škole vyučovat ženským ručním pracím. Roku 1875 si zřídili obce Chvalčova Lhota a Chvalčov vlastní školu a také Bystřice pod Hostýnem postavila v roce 1878 novou školní budovu o jednom poschodí se 4 učebnami. Ve třídách byl roku 1879 následující počet žáků. V první třídě 160, v druhé třídě 137, ve třetí třídě 102, ve čtvrté třídě 80 žáků.

Ještě v roce 1880 byla škola utrakvistická, to znamená, že se vyučovaly oba jazyky jako povinné. Od roku 1881 byla čtyřtřídní škola označena názvem *Národní škola*. V roce 1879 byla dokončena přístavba nového křídla s tělocvičnou. Mládež byla rozdělena podle pohlaví a vyučovali se zvláště chlapci i děvčata. Název školy byl *Obecná škola*.

Rozdělení bylo provedeno takto:³²

	Chlapci	děvčata
I. třída	87	86
II. třída	75	76
III. třída	42	66
IV. třída	80	58

³¹ MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 245.

³² DOLÁKOVÁ, M., HOSÁK, L. *Dějiny města Bystřice pod Hostýnem*. 1. vyd. Brno: 1980. s. 210.

4 Léta 1869 – 1918

Kulturní a politická oblast byla ovlivněna v tomto období událostmi předchozích let, obraz české politiky do značné míry určil rok 1867, kdy došlo k vytvoření Rakousko – Uherska. Byly sváděny boje o národnostní zrovnoprávnění a autonomii českých zemí. Školství v uvedených letech bylo dále rozvíjeno podle nového školského zákona vydaného v roce 1869 kdy došlo k zásadním změnám elementárního školství. Systém který byl založen Tereziánskou reformou školství v roce 1774, byl nahrazen novým školským zákonem z roku 1869.

4. 1 Vývoj vnitropolitické situace

Dualistické uspořádání říše znamenalo pro český národ zklamání federačních představ a neúspěch v státoprávním zápase. Hlavní představitelé České republiky se i po roce 1867 stále pokoušeli o dosažení státoprávních požadavků, ale jejich úsilí bylo bezúspěšné.³³ Koncem 19. století došlo k diferenciaci české politiky a vzniku nových stran, které svou strukturou odpovídaly složitému sociálnímu rozvrstvení tehdejší české společnosti.³⁴ Na průběh dalších událostí mělo zásadní vliv rostoucí napětí mezi evropskými velmocemi, jejímž následkem došlo k rozpoutání první světové války, na vzniku měly nemalý podíl také vládnoucí kruhy habsburské monarchie. Bezprostředním podnětem k zahájení války se stal sarajevský atentát spáchaný 28. června 1914 na následníka rakouského trůnu Františka Ferdinanda d' Este.³⁵

Strategie, která byla ve válečném období zavedena měla negativní následek na hmotné strádání, s touto strategií se stupňoval politický a národnostní tlak. Na počátku války vláda zpřísnila dohled nad poměry v českých zemích, aby eliminovala opoziční projevy. Všechny tyto okolnosti vyvolávaly nespokojenost českého národa, který svou nadějí začal spatřovat v zahraniční akci vedené T. G. Masarykem.³⁶ Koncem roku 1918 byla ukončena první světová válka. V tomto období nastal definitivní rozpad Rakousko – Uherska, a dochází ke vzniku nástupnických států národy žijících na území Rakousko – Uherska. Tak vznikl i

³³ ČORNEJ, P. *Vše podstatné z českých dějin*. 1. vyd. Praha: Práh, 1992. s. 36 – 37.

³⁴ ČORNEJ, P. *Vše podstatné z českých dějin*. 1. vyd. Praha: Práh, 1992. s. 37.

³⁵ KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury českých zemí a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice: KORA, 1997. s. 132.

³⁶ Tomáš Garrygue Masaryk (1850 – 1937) organizoval v emigraci odboj proti Rakousko-Uhersku a prosazoval myšlenku samostatného československého státu.

ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce* . 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 40– 41.

československý stát, jeho samostatnost byla vyhlášena 28. října 1918. Byla sesazena habsburská monarchie, vznikl nový stát a prezidentem se stal Tomáš Garrigue Masaryk.³⁷

4. 2 Školství v českých zemích

Nově zavedený školský zákon z roku 1869 zavedl změny v uspořádání obecného školství, dochází k odmítání a odsuzování církví i feudální šlechtou, ale také i ze strany českého národa. Právě český odpor podpořený pasivní politikou, bránil pokroku našeho školství a jak se později ukázalo, spíše české školství poškozoval, neboť na jeho úkor ze zde zřizovaly a rozvíjely německé školy.³⁸ K provádění říšského zákon byl v roce 1870 vydán Školní a vyučovací řád pro školy obecné, který upravoval veškerý vnitřní život školy.³⁹ K dosažení jednotnosti národního školství byly vydány i nové učební osnovy. I když byl školní řád vydán původně jako prozatímní jeho platnost byla až do roku 1904 a ve srovnání s dřívějšími předpisy přinesl do škol určitý pokrok.⁴⁰ V roce 1883 byla schválena školní novela k říšskému zákonu i přes protesty veřejnosti. Obsahem novely byl nepochopitelně zpátečnický návrh, neboť školství znovu podřídila církvi. Novela připouštěla i polodenní vyučování, maximální počet žáků na jednoho učitele se zvýšil z osmdesáti na sto.⁴¹ Novela také pozměnila měšťanskou školu. Její původní účel byl rozšířen ustanovením, že tato škola „má poskytovat vyšší vzdělání, nežli poskytuje škola obecná, hledíc jmenovitě ku potřebám průmyslnickým a rolnickým, a má býti přípravou k ústavům učitelským a takovým školám odborným, které nepožadují přípravy ze škol středních“.⁴² I přes vydání novely se nadále objevují útoky na školu v podobě různých návrhů na změnu školského zákona, ale pro odpor veřejnosti nedošlo k jejich uzákonění.⁴³

Konec 19. století je neustále provázen bojem proti reakčním snahám ve školství. Školní otázky jsou i v programech českých politických stran. Protože jednotlivé národní

³⁷ ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 40–44.

³⁸ MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 246–247.

³⁹ MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 254.

⁴⁰ MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 255.

⁴¹ MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 217, 244.

⁴² MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 304.

⁴³ JÚVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 97.

strany zastávaly v těchto otázkách opačné názory, docházelo ke sporům a bojům o politický vliv na školu.⁴⁴

Školství na přelomu 19. – 20. století se nerozvíjí. Úroveň škol je nízká, velké množství žáků ve třídě zhoršovalo podmínky práce. Prosakují snahy o nápravu obecného školství a však pouze v podobě návrhu a nedošlo k realizaci.⁴⁵

V dalších letech vývoj školství zasahuje první světová válka, dochází k uzavření škol, některé jsou zabrány pro potřebu armády. Řada učitelů byla povolána do vojenské služby. Konec války a rozpad Rakousko – Uherska a vznik samostatné Československé republiky znamenal konec utlačování českého národního školství.

4. 3 Rozvoj školství v Bystřici pod Hostýnem

Výstavba nové školy v Bystřici pod Hostýnem byla zahájena v květnu 1896 a již za 16 měsíců v srpnu roku 1897 byla budova připravena k zahájení výuky. Majestátní budova novorenesančního slohu se stala ozdobou města. O samotném otevření školy jsem již v úvodu diplomové práce zmínil (podkapitola 1.2), přesto v krátkosti připomenu že v tomto období se účastnil vojenských manévřů na Moravě rakouský císař a král František Josef I. Přijal pozvání barona Loudona k návštěvě zámku, Hostýna a slíbil svou účast na slavnosti otevření školy.⁴⁶

Organizace měšťanské školy

Počátkem školního roku 1897 – 1898 byla otevřena první třída *měšťanské* školy pro chlapce v nové školní budově, kterou slavnostně otevřel císař František Josef I. Byla spojena s chlapeckou odbornou školou a nazývala se školou Františka Josefa I. Od tohoto roku byly v Bystřici pod Hostýnem dvě školy, obecná škola dívčí a měšťanská škola chlapecká. První třída měšťanské školy dívčí byla otevřena až ve školním roce 1907 – 1908. Za první světové války v lednu 1916 byla při ní ustanovena i italská škola pro děti uprchlíků z jižních Tyrol. Vyučování v ní bylo jen do konce školního roku. Pravidelné vyučování začalo 14. září 1897. Školu začalo navštěvovat celkem 387 žáků. Na obecné škole v 1 – 4 ročníků bylo 326 žáků a

⁴⁴ MORAVEC, F. V. Česká politika obecnoškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. s. 287 – 289.

⁴⁵ JÚVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 97 – 98.

⁴⁶ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1879 – 1898 – první zápis* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem

v 1. třídě měšťanské školy 61 žáků.⁴⁷ Ředitelem byl jmenován Josef Papežík, dosavadní odborný učitel v Holešově. Vyšel vítězně ze tří uchazečů v konkursu, vypsáném 30.června 1897.⁴⁸

Učitelský sbor tvořil na obecné škole František Trpík, Karel Brančík, Ludvík Dohnal, Vladimír Vašíček, Vincent Malacha. V 1. měšťanské škole vyučoval František Mlýnek, ředitel školy Josef Papežík, zpěv vyučoval Ludvík Dohnal. Náboženství vyučoval Vladimír Worel. Během prvního školního roku dostala škola četné dary, které se staly základem pozdějších přírodopisných sbírek. Lesní správa velkostatku barona Loudona darovala vycpané savce a ptáky. V roce 1900 bylo povoleno zřízení dívčí měšťanské školy, která byla až do října roku 1908 pod správou ředitele chlapecké měšťanské školy Josefa Papežíka. 1. října 1908 byla dívčí obecná škola spojena s dívčí měšťankou a ředitelem byl jmenován Vincenc Stratil. Od počátku školního roku 1909 – 1910 byla čtyřtřídní obecná chlapecká škola rozšířena na pěti třídní. Školní rok začínal vždy v polovině září a končil v polovině července. Škola byla na svou dobu moderní nejen svou budovou, prostory, vybavením, ale také metodami výuky a spjatostí s veřejným životem. Hned od roku 1898 probíhalo každoročně měření a vážení žáků. Od školního roku 1907 – 1908 byli žáci pod pravidelnou lékařskou kontrolou MUDr. Maudra. Až do smrti ředitele Papežíka byla ve škole meteorologická stanice, která sledovala množství srážek ve městě. První světová válka poznamenala dosavadní úspěšný vývoj školy. Děti byli často nemocní. Učitelé dostali nařízení, aby poučovali děti a občany o pěstování zeleniny, ze školního pozemku byly občanům rozdávány sazenice a cibule. Stále stoupaly ceny potravin a ošacení. Lidé se naučili nahrazovat dříve používané potraviny méně chutnými náhražkami. Poměry se zhoršily vlivem mokrého počasí. Školní kronika zaznamenala že 3.8.1915 spadlo za 24 hodin rekordní množství srážek, které způsobily rozvodnění řeky Bystřičky a vznikly záplavy ve městě. Ve školním roce 1917 – 1918 bylo ve škole zapsáno 384 žáků. Ředitelem byl stále Josef Papežík.⁴⁹

⁴⁷ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1879 – 1898 – první zápis* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem

⁴⁸ *Almanach města Bystřice pod Hostýnem 1897 – 1997*. Bystřice pod Hostýnem: 1997. s. 10.

Podle § 12 říšského zákona z roku 1869 měl být odpovědným správcem obecné školy učitel, na škole s více učiteli pak „vrchní (starší) učitel čili nadučitel“ (řídící učitel)

KOVAŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 68.

⁴⁹ *Almanach města Bystřice pod Hostýnem 1897 – 1997*. Bystřice pod Hostýnem: 1997. s. 10 – 11.

Slavnostní otevření chlapecké měšťanské školy v Bystřici pod Hostýnem

Již dříve bylo rozhodnuto, že i nová škola počtěna bude návštěvou Jeho Veličenstva, proto dala místní školní rada zhotovit desku z černého mramoru s nápisem vyrytým:

„*Věnováno na věčnou paměť Nejvyšší návštěvy Jeho Apoštolského Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. Dne 3.zář 1897*“ – a zasadili ji do vestibulu. Dne 1. září přijelo Jeho Veličenstvo císař a král do Bystřice pod Hostýnem prapory ozdobené a ubytoval se v zámku svobodného pána Arnošta z Laudonů. Dne 3. září o páté hodině odpoledne přijel k budově nové školy. U vchodu očekávala jej místní školní rada a sice konsistoriální rada a farář P. František Kremel jako předseda, místopředseda Václav Zbořil, členové Eduard Pospíšil, Karel Kalusek, František Balzer, František Holibka, Antonín Kašpárek, Ludvík Dohnal, ředitel školy Josef Papežík, jenž byl dne 27. srpna 1897 službu nastoupil. Přítomen byl též stavitel Otto Zeman. Konsistoriální rada a farář P. František Kremel oslovil Jeho Veličenstvo takto:

„*Vaše císařské a královské Apoštolské Veličenstvo! Nejjasnější císaři a pane! Srdce naše naplněno jest nejhlubší vděčností a vroucnou radostí, že Vaše Veličenstvo Svou nejmilostivější návštěvou ráčilo počtiti naši novou měšťanskou školu. Vítaje Vaše Veličenstvo na popraží této nové školy odpovídající všem požadavkům nového školství, vzdávám jménem místní školní rady Vašemu Veličenstvu nejoddanější dík za milost nám prokázanou, že tuto školu jménem Vašeho Veličenstva nazývati smíme. – Citům neskonale vděčnosti dáváme projev tím slibem, že plněním svých povinností nejvyšší této milosti hodnými státi se chceme. Bůh všemohoucí žehnej Vašemu Veličenstvu a celému domu panovnickému. Dík svůj však zahrnujeme v jedno slovo hřímavé a všech ušlechtilých citů plné: sláva Vašemu milovanému otci národů, Jeho Veličenstvu, císaři a králi Františkovi Josefovi Prvnímu! Sláva!*“⁵⁰

Jeho Výsost císař a král poděkoval za uvítání načeš mu byli místo držitelem svobodným pánem Bodnem ze Spensů všichni přítomni přestaveni. Pak ubíral se císař a král do druhého poschodí do dvorany, kdež shromážděno bylo žactvo zpívajíc rakouskou hymnu národní. Když dozpívána byla první sloka národní hymny vystoupil žák druhé třídy školy obecné, Karel Navrátil a promluvil k Jeho Výsosti těmito slovy: „*Vaše císařské a královské Apoštolské Veličenstvo! Šťastna je rodina, o niž se stará dobrý otec. Přešťastni jsme i my tvoříce velkou rodinu ...*“⁵¹

⁵⁰ Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1879 – 1898 – první zápis Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem

⁵¹ Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1879 – 1898 – první zápis Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem

5 Meziválečné období

Nezávislost Československa byla prohlášena 28. října 1918 československým národním výborem v Praze. Do státu bylo začleněno několik etnických skupin s různými historickými, politickými a ekonomickými tradicemi. Jedná se o významnou etapu ve vývoji naší země, kterou popíší v následující kapitole.

5.1 Československo v letech 1918 – 1938

Dne 14. 11. 1918 byl nový stát prohlášen za republiku, prezidentem se stal Tomáš Garrigue Masaryk. Mírová konference v Paříži z ledna 1919 uzavřela většinu územních sporů. Československou delegaci vedli Karel Kramář a ministr zahraničí Edvard Beneš. Konference schválila vyhlášení Československé republiky rozprostírající se na území historických zemí Koruny české (Čech, Moravy a Slezska) a části Horních Uher (Slovensko a Podkarpatská Rus). Lužice, které Beneš nárokoval na základě příslušnosti Českému království do třicetileté války, zůstaly německé. Dohoda stvrzující konferenci byla podepsána 10. září 1919. Stejně tak Československo nezískalo ani širší území v okolí Bratislavy, dnes patřící Rakousku, ani rozsáhlejší oblasti v okolí pohoří Mátra a Bük spolu s městem Miskolc, které si zachovalo Maďarsko.

Parlament jmenoval první vládu, která se skládala ze zástupců všech politických stran. 29. února 1920 nahradila stávající ústavu z roku 1918 ústava nová, Československo bylo ustanoveno jako parlamentní demokracie, který se skládal ze senátu a poslanecké sněmovny.⁵² Členové parlamentu byli voleni na základě všeobecné volby. Parlament měl jak výkonnou tak zákonodárnou moc. Až později přešla výkonná moc na vládu a prezidenta. Ten byl volen parlamentem na 7 let a jmenován vládou.

Jedním z velkých problémů byl vztah Čechů a Slováků, který byl narušován stále důraznějšími autonomistickými požadavky ze strany Slovenska. Situaci také komplikoval vnitropolitický rozkol uvnitř některých politických stran.⁵³ V tomto období ekonomického vývoje patřila Československá republika k zemím s rozvinutým průmyslem. Toto rozložení bylo nerovnoměrné. Čechy, Morava a Slezsko patřily k velmi vyspělým oblastem, a Slovensko a Podkarpatské Rusy výrazně zaostávalo. Cílem Československého státu bylo

⁵² ČORNEJ, P. *Vše podstatné z českých dějin*. 1. vyd. Praha: Práh, 1992. s. 38 - 39

⁵³ KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury českých zemí a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice KORA, 1997.s.145 – 146.

v těchto regionech usilováno o zvýšení gramotnosti, rozvoj školství, a zlepšení zdravotních a komunikačních poměrů. Tato snaha byla úspěšná, ale rozdíly mezi Čechy a Slováky se nezmenšovaly.⁵⁴ Ekonomický rozvoj Československa zasáhla světová ekonomická krize, která zde kulminovala až roku 1930 a vyvrcholila v roce 1932. Výsledkem krize se zvyšovalo politické i sociální napětí ve společnosti, v tomto období se začínají objevovat nacionalistické nálady, které zesilovaly v komunitě německých obyvatel a to zejména po roce 1933, kdy se v Německu chopil moci Adolf Hitler.⁵⁵

Problémy ve vnitropolitickém životě zahrnovaly i negativní změny zahraničně – politické. Polsko i Maďarsko spojovalo své naděje se záměry nacistického Německa. Československo se ocitlo v ohrožení a v průběhu roku 1937 se postupně dostávalo do mezinárodní izolace.⁵⁶

V roce 1938 dne 29. 9. pod hrozbou války byla v Mnichově uzavřena dohoda mezi představiteli Francie, Itálie, Německa a Velké Británie o odstoupení československých pohraničních oblastí Německu. Mnichovská dohoda byla přijata prezidentem Edvardem Benešem.⁵⁷ Dne 5. 10. 1938 se vzdal svého úřadu podáním demise. Vyhověním nárokům Polska a Maďarska ztratila Československá republika velkou část pohraničních oblastí (celková rozloha státu se zmenšila o 1/3).⁵⁸ a Československo přišlo o 5 miliónů obyvatel.

V roce 1938 došlo k zániku první republiky a ukončení její dvacetileté existence.

⁵⁴ ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce* . 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 44 – 46.

⁵⁵ KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury českých zemí a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice KORA, 1997.s.147.

⁵⁶ KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury českých zemí a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice KORA, 1997.s.147 – 148.

⁵⁷ Edvard Beneš (1884 – 1948) stál v čele republiky od 18.12.1935, kdy byl po abdikaci T.G.Masaryka zvolen prezidentem.

ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce* . 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 53.

⁵⁸ ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce* . 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 53.

5.2 Školství v době 1. republiky

Počátkem vzniku samostatného Československého státu byl vytvořen prostor k řešení školských otázek a problémů, který přešel z minulého období na nový stát. Nutností bylo vyřešit vliv církve ve školství, tato otázka byla jedním z hlavních úkolů vyrovnání stavu školství v České republice, cílem bylo také navýšení počtu škol. Prvořadým úkolem bylo inovovat školství z hlediska obsahu vzdělání, s tímto také souviselo úsilí o vysokoškolskou přípravu učitelů.⁵⁹

Inovace ve školství prováděné v roce 1918 mělo přímou souvislost s národním zaměřením Československého státu a sledovaly jeho zájmy. K žádným zásadním změnám ve školském systému nedošlo. To bylo dáno tím, že nově vzniklý Československý stát převzal školský systém z období Rakouska – Uherska a celková organizační struktura zůstala zachována.⁶⁰ V naději o sjednocení správy československého školství bylo v listopadu 1918 vytvořeno ministerstvo školství a národní osvěty. Přechod škol do správy státu muselo nutně vymezit vliv církve ve školství. Na základě ministerského výnosu, který byl vydán v listopadu 1918 upravovala účast žáků při náboženských úkonech jako dobrovolnou a také se zrušila povinnost učitelského dozoru během těchto úkonů.⁶¹

V počátcích nového státu se zvýšil počet škol všech stupňů. Toto navýšení počtu škol byl nejen v českých zemích ale také na území Slovenska. Podpora vzniku škol byla i v pohraničních oblastech. V dubnu roku 1919 vyšel v platnost zákon o menšinovém školství, který upravoval podmínky pro zřizování státních menšinových škol, kterým bylo ukončeno poněmčování českých dětí v pohraničních oblastech republiky.⁶² Podle zákona z července 1919 se stalo zrušení celibátu učitelek na obecných a měšťanských školách.⁶³ Jednotlivé změny byly kodifikovány prostřednictvím malého školského zákona z roku 1922. Tento zákon sjednotil všechny typy škol v celé České republice.⁶⁴ V obsahu tohoto zákona byly nové učební předměty – občanská nauka a výchova, ruční práce pro chlapce a nauka o domácím hospodářství pro dívky. Náboženství zůstalo mezi povinnými předměty ale právo své dítě odhlásit z vyučování náboženství měli rodiče. Z hlediska organizačního stanovil

⁵⁹ JÚVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 170.

⁶⁰ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 17.

⁶¹ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 84.

⁶² SOMR, M. *Dějiny školství pedagogiky*. 1. vyd. Praha: SNP, 1987. s. 210.

⁶³ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 84.

⁶⁴ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 23.

zákon plnou⁶⁵ osmiletou povinnou školní docházku, nebyly možné jakékoliv úlevy a na všech stupních škol zavedl společnou výuku chlapců a dívek. Dalším ustanovení tohoto zákona mělo docházet ke snižování počtů dětí v jedné třídě obecné i měšťanské školy z dosavadních osmdesáti na šedesát na jednotřídní škole až na padesát žáků.⁶⁶ Pro obsazování učitelských míst platilo pravidlo, aby polovina všech míst na každé škole byla vyhrazena učitelům a polovina učitelkám.⁶⁷ Toto nařízení zrovnoprávnělo právní i služební vztah mezi učiteli a učitelkami. Nadále existovali v rámci obecného školství dva typy škol – osmiletá obecná a tříletá měšťanská škola, která navazovala na pětiletou školu obecnou. K některým měšťanským školám byly připojovány jednorocní učební kursy.⁶⁸ „Měšťanská škola“ byl nahrazen termínem „občanská“ škola, ale nadále se užívalo označení dosavadní.

Nabytí účinku zákona pro všechny veřejné obecné a měšťanské školy znamenal organizační sjednocení škol na Slovensku se školami v českých zemích. Školský zákon však nepřikročil k řešení základních otázek a proto zůstal hlavním zákonným podkladem našeho školství říšský zákon z roku 1869.⁶⁹

⁶⁵ Podle § 21 říšského zákona z roku 1896 začínala dětem povinná školní docházka dovršením 6 let věku a skončila dosažením 14 let. Na konci školního roku však mohlo být žákům, kteří měli dosáhnout 14 let v nejbližším půl roce ajiž si plně osvojili učivo předepsané pro obecnou školu, povoleno propuštění ze školy. Školský zákon z roku 1922 však stanovil v § 11 povinnou docházku na plných osm školních let. Od počátku školního roku 1927/28 pak měla osmiletá povinná docházka platit i pro veškerou školní mládež na Slovensku, kde se dosud chodilo povinně do školy pouze po dobu šesti let.

KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 70 – 71, 91.

⁶⁶ Podle § 21 říšského zákona z roku 1896 začínala dětem povinná školní docházka dovršením 6 let věku a skončila dosažením 14 let. Na konci školního roku však mohlo být žákům, kteří měli dosáhnout 14 let v nejbližším půl roce ajiž si plně osvojili učivo předepsané pro obecnou školu, povoleno propuštění ze školy. Školský zákon z roku 1922 však stanovil v § 11 povinnou docházku na plných osm školních let. Od počátku školního roku 1927/28 pak měla osmiletá povinná docházka platit i pro veškerou školní mládež na Slovensku, kde se dosud chodilo povinně do školy pouze po dobu šesti let.

KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 70 – 71, 90.

⁶⁷ Tamtéž, s. 91.

⁶⁸ Zřizováním jednorocních učebních kursů bylo povoleno ministerským výnosem již v roce 1903. Byly určeny pro žáky, kteří splnili povinnou školní docházku a měli propouštěcí vysvědčení z měšťanské školy. Tyto kursy měly tvořit přechod k vyšším školám (učitelským ústavům, státním průmyslovým školám, vyšším obchodním školám atd.). Proto se učební osnovy sestavovaly tak, aby co nejčastěji navazovaly na učivo vyšších škol a zároveň sledovaly i místní hospodářské poměry a potřeby.

KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 79 – 81.

⁶⁹ ŠTVERÁK, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. 2. vyd. Praha: SNP, s. 250.

Poválečné období se vyznačovalo úsilím o vytvoření moderního československého školství. Vedle zvýšení počtu škol se projevovaly snahy o změnu obsahového zaměření a inovaci pojetí obecného školství. Byla vypracována řada návrhů⁷⁰ na novou úpravu školské soustavy. Byly zaváděny i zkušební školy a třídy, které měly inovaci ověřit v praxi. Tento experiment nepřinesl žádný výsledek. Důvodem nezavedení těchto změn do praxe bylo to, že se změny nepodařilo prosadit a uzákonit. V roce 1930 tlakem reformního hnutí vznikly při ministerstvu školství stálé komise pro reformu obecných škol, byly vydány nové osnovy pro obecné školy a v roce 1932 i osnovy pro školy měšťanské. Tímto krokem došlo k dlouho požadované modernizaci vzdělávacího obsahu. Srovnáním pokusných a normálních škol ukázalo v třicátých letech nepříliš uspokojivý stav obecného školství, který podpořil snahu o vytvoření nové školské soustavy. Její návrh byl sice roku 1938 předložen, avšak události následujícího roku přerušily veškerá jednání ohledně reformy a zabránily jejímu uskutečnění.⁷¹

V roce 1935 vychází v platnost zákon o újezdních měšťanských školách. Dochází tak ke zvýšení lidového vzdělání v meziválečném období. V tomto období se začínaly zřizovat měšťanské školy i v obcích, ze kterých děti nemohly pro velkou vzdálenost docházet do nejbližší měšťanské školy ve městech, vedla ke kvantitativnímu růstu tohoto typu školy.⁷²

Veřejné měšťanské škole se podle zákona přiděloval obvod. Dětem s trvalým bydlištěm v daném obvodu se tímto způsobem mělo zajistit přijetí do měšťanské školy. Obvod měl být upraven tak, aby se usnadnila docházka a děti nemusely chodit do školy dále než pět kilometrů. Souhrn obcí nebo jejich částí, které byly přiřkoleny k určité měšťanské škole, tvořily „školní újezd“.⁷³

Dochází k další vývojové etapě v rámci našeho školství, a rok 1938 ukončil existenci první republiky. Meziválečné období se snažilo o demokratizaci školy a vzdělání, byl sice

⁷⁰ Již za první světové války sílilo hnutí za vytvoření jednotné školy, které pokračovalo i v nově vzniklé republice. Významný návrh týkající se požadavku jednotné školy byl projednáván i na 1. sjezdu československého učitelstva v roce 1920. Návrh doporučoval zřízení čtyřtřídních občanských škol (sloučením měšťanské a nižší střední školy) pro všechny děti bez rozdílu od 11 – 15 let. I když tento návrh nebyl prosazen, otázka jednotné školy zůstala i nadále velmi aktuální. V roce 1928 publikoval V. Příhoda návrh na jednotnou vnitřně diferencovanou devítiletou základní školu, podle něhož byly ve 30. letech zřizovány pokusné jednotné školy ve Zlíně, v Praze a na dalších místech republiky.

JŮVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 171 – 172.

⁷¹ JŮVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 172.

⁷² KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 23.

⁷³ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 98.

zaveden malý školský zákon ale byla ponechána dosavadní struktura národních škol, jak byla ustanovena školskými zákony z dob Rakousko – Uherska. Malý školský zavedl určité změny v národním a demokratickém duchu. I přesto bylo možné konstatovat jistý pokrok v demokracii školství.

5. 3 Obecná měšťanská škola v Bystřici pod Hostýnem

Vznikem samostatného Československého státu probíhaly i v našem městě oslavy a školní slavnosti. Prokazovala se úcta prezidentu T. G. Masarykovi.

Tato významná etapa v historii naší země přinesla i další změny ve vývoji školství.

Dne 20. prosince 1918 dal prezident republiky T. G. Masaryk souhlas, aby se chlapecká škola jmenovala „Obecná a měšťanská škola T.G.Masaryka“. Stalo se tak po ústní žádosti továrníka a člena Revolučního národního shromáždění Václava Zbořila, který byl členem deputace tohoto shromáždění, jež uvítala presidenta při jeho vstupu do vlasti, když se vracel ze čtyřletého pobytu v cizině.⁷⁴

Změny v organizaci školy

16. září 1918 byl zahájen školní rok s 332 žáky na obecné škole a 150 žáky na měšťanské škole. Jak sem se již zmínil v úvodu této kapitoly po prohlášení samostatnosti státu českého dne 28. října 1918, probíhaly mohutné oslavy ve městě a 8. listopadu se zúčastnilo žactvo s učitelským sborem slavnostní akademie pořádané na oslavu dobytí svobody. Sín byla za tím účelem vyzdobena zelenými rostlinami a kvítím. V den příjezdu prvního prezidenta do Prahy dne 20. prosince 1918 byla uspořádána školní slavnost se zpěvy.⁷⁵ Dne 8. května 1919 byla za účasti všech žáků školy zasazena „Lípa svobody“.⁷⁶ Aby žáci poznali zařízení parního stroje a strojů dynamoelektrických byli žáci 3. třídy měšťanské 2. června za vedení ředitelova v továrně bratří Thonetů.⁷⁷ Okresní školní inspektor pan Ladislav Loušar vykonal 13. června

⁷⁴ Dodatečně vepsal do kroniky školy Jan Koželuha, ředitel.

Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

⁷⁵ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

⁷⁶ Sazení památných stromů na počest významné osobnosti či události patřilo v Bystřici pod Hostýnem, ale i v ostatních městech či obcích k oblíbené tradici.

Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

⁷⁷ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka

inspekci obou škol. Školní kronika zaznamenala, že v tomto roce byla epidemie chřipky, a téměř všichni žáci onemocněli, dokonce i tři zemřeli, a proto byla škola do 4. listopadu 1918 zavřena.⁷⁸ Z válečné fronty se postupně vraceli muži – učitelé, poslední Josef Škrabal se vrátil z ruského zajetí, který byl jmenován odborným učitelem.⁷⁹ Do roku 1919 – 1920 byl školní rok vždy zahajován v polovině září, od roku 1920 byl školní rok zahajován na obecné škole 1. září, a konec byl stanoven na 28. červen. Na obecné škole byli žáci hodnoceni školní zprávou a na měšťanské škole již dostávali vysvědčení na konci každého pololetí. V únoru 1921 bylo provedeno sčítání lidu, v tomto roce mělo naše město 4 000 obyvatel, což bylo o 284 méně než v roce 1910. Mužů bylo napočteno 1 823 = 45,5%, žen 2 177 = 54,5 %. Podle národnosti bylo napočteno Čechů 3 848 = 96,2%, Němců 126 = 3,1%, Poláků 5 = 0,1%, Rusů 5 = 0,1%, Židů 8 = 0,2%, Slováků 7 = 0,2%, Francouzů 1. Dle náboženství bylo vyznání římsko-katolického 3 488 = 87,2 %, evangelického 93 = 2,3 %, československého 117 = 3%, židovského 33 = 1%, pravoslavného 4 = 0,1%, bez vyznání 265 = 6,6 %. Analfabetů bylo napočteno 46 = 1,17 %, částečně gramotných 12 = 0,3%.⁸⁰

V měsíci říjnu náhle onemocněl ředitel školy Josef Papežík, který této nemoci 12. října podlehl. Stál v čele školy 25 let od samotného založení a přispěl rozhodující měrou k jejímu rozkvětu. Škola tak ztratila znamenitého odborníka. Dosavadním nástupcem se stal Julius Šobrovi. Od 1. února 1923 byl ustanoven prozatímním ředitelem školy dosavadní odborný učitel dívčí školy měšťanské František Trpík, který vyučoval na dívčí škole od roku 1890, jenž pak dekretem zemské školní rady moravské ze dne 2. června 1923 číslo 24832 jmenován definitivně.

Kronika také zaznamenává, že 6. února 1923 zemřel v Písku básník Adolf Hejduk, a 18. února 1923, padl vražednou rukou ministr a státník doktor Alois Rašín. Dne 13. května, zemřela choť našeho prvního prezidenta paní Karla Masaryková. S povolení okresního školského výboru byla dosavadní školní knihovna sloučena s knihovnou dívčí školy a obě byly umístěny v místnostech obecní knihovny na radnici s označením „knihovna pro žáky“. Knihovníkem byl zvolen učitel Theodor Čejka.

Myšlenka, aby byl zřízen při měšťanské škole jednoroční učební kurz (4. třída měšťanská) došla svého uskutečnění teprve v roce 1923 – 24, podmínkou ovšem bylo, aby se přihlásil dostatečný počet žáků a aby se k tomu zabezpečil potřebný kapitál. Při řádném

v Bystřici pod Hostýnem.

⁷⁸ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka

⁷⁹ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

⁸⁰ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1921 – 1922.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

zápisu se přihlásilo dvanáct hochů a čtrnáct dívek a tak počátkem měsíce září začalo vyučování. Osnovy a stanovy podstoupila škola zemské školní radě ke schválení a po některých malých změnách výnosem ze dne 2. března 1924, číslo 11308, povolila zemská školní rada, aby od školního roku 1923 – 1924 byl zřízen při chlapecké škole měšťanské v Bystřici pod Hostýnem koedukační jednorocní kurz s předpokladem, že tamní obecní zastupitelstvo i v příštích školních rocích ponese příslušný náklad osobní a věcný. Zároveň schválila předložený statut a učební osnovu. Rozpočet na 4. třídu činil přibližně 19 300 Kč, úhrada činila 11 200 Kč, takže se objevil schodek 8 100 Kč. Vydřovací příspěvek rodičů byl stanoven na 300 Kč, školné žáků domácích činilo 100 Kč, cizích pak 200 Kč ročně.⁸¹

Pětileté výročí trvání naší republiky bylo i na této škole oslaveno, obraz prezidenta byl ověšen na pódiu z dekorace státní vlajky. K slavnosti pozval ředitel školy také školní radu, v delší řeči podal ředitel vývoj událostí českých dějin od bitvy na Bílé hoře, vylíčil smutný stav národa českého v dobách pobělohorských, pak přešel k době osvícenského absolutismu, vylíčil rok 1848, dobu Bachova absolutismu, promluvil o dualismu až přišel k válce světové. Mluvil o zásluhách českých legionářů a osvoboditelské práci Masarykově v cizině, až k prohlášení samostatnosti českého národa. Poučil žáky, jak nejlépe prokáží lásku k republice, ukončil ředitel řeč a vybídl shromážděné k provolání slávy republiky a jejímu milovanému prezidentu. Za pění obou národních hymen byla slavnost ukončena.⁸² V tomto roce se začalo s výukou dvou nových předmětů občanská nauka a výchova a ruční práce výchovné. Aby se tyto praktiky daly provádět byla zřízena v bývalé aule dílna na rukodělné práce. Dne 26. a 27. května vykonal pan školní inspektor František Jiříček prohlídku školy, byl přítomen ve výuce různých předmětů, načež konferencích konaných pro školu obecnou a zvláště i pro školu měšťanskou sdělil své poznání a sepsal protokol. Dle výnosu okresního školního výboru ze dne 3. června 1924, číslo 2 563 při zcela správném metodickém postupu a úplně dobré kázní a vytrvalé pili učitelského sboru, dosahuje se na měšťanské škole výsledku dobrých až velmi dobrých, jest tedy celkové působení sboru velmi dobré, řízení školy po stránce administrativní i vnitřní úplně správné.

Ve školní rok 1925 – 1926 byl prozatímním ředitelem školy na místo ředitele Františka Trpíka, který 31. srpna odešel na zasloužilý odpočinek, jmenován okresním školským výborem odborný učitel Jan Koželuha z Holešova, jež 1. září převzal správu školy.

⁸¹ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

⁸² *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

V důsledku registrace učitelstva nařídil okresní školský výbor, aby se sloučily dvě třídy chlapecké a dívčí o nejmenovaném počtu žáků. Proto se stáhly 2. třída a 3. třída obecné školy, jež byly umístěny v budově chlapecké školy.

Při oslavách 70. narozenin Františka Táborského v roce 1928 byla přejmenovaná dívčí škola na školu Františka Táborského.⁸³

Z organizačního hlediska se ráz školy v následujícím období výrazně neměnil.

23. červan 1928 prožili žáci školy i obyvatelé města slavnostní okamžiky při návštěvě prezidenta republiky, kterého přivítal proslovem Karel Podroužek, žák 3. třídy měšťanské školy. Z toho dne pochází také prezidentův podpis v kronice školy.⁸⁴ (viz. příloha XV) Zima roku 1929 patřila k nejkřutějším za posledních 150 let, teplota klesla až na – 32 °C a proto se od 14. února do 8. března ve škole neučilo. V období hospodářské krize, zejména v zimě 1931 využívalo 120 žáků školy dobrodiní Červeného kříže, který poskytoval chudým dětem polévku a krajíc chleba. Škola zvyšovala svou úroveň, po odborné i výchovné stránce. Bylo ustanoveno rodičovské sdružení, všichni žáci byli pojištěni proti úrazu, oblíbené bylo páteční vysílání školního rozhlasu, školní knihovna čítala 1 100 svazků, starší žáci navštěvovali loutkařský kroužek.

V první polovině 30 let byly ve třídách vyměněny podlahy, instalována stáložárna kamna, a provedeny opravy oken. V období tak zvané první republiky byla na vysoké úrovni výchova k občanství a vlastenectví. Jistě k tomu přispívaly vzpomínky na oslavy významných výročí a osobností našeho národa. Ještě jedna okolnost byla v těchto letech pozoruhodná a to velký zájem města a spoluúčast veřejnosti na vývoji a prosperitě školy, peněžními dary a učebními potřebami přispívali škole po celá léta podnikatelé Tauber, Zbořil, firma Thonet, spořitelna, vdova po malíři Ondrouškovi, ředitel a spisovatel František Táborský, a jiní.

Posledním předválečným ředitelem školy byl Josef Škrabal, který ji vedl od roku 1933 do roku 1939.

Další změna v organizaci školy nastala až ve školním roce 1938 – 1939. Zákonem o obvodových měšťanských školách byl zřízen újezd pro děvčata z obcí: Bystřice pod Hostýnem, Bílavská, Brusného, Chomýže, Chvalčova, Chvalčovy Lhoty, Loukova, Mrlínka,

⁸³ DOLÁKOVÁ, M., HOSÁK, L. *Dějiny města Bystřice pod Hostýnem*. 1. vyd. Brno: 1980. s. 210.

⁸⁴ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1928 – 1929*. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

Rychlova, Slavkova a Hovadiny. Do školy mohla být přijata děvčata z Rusavy, Horního Újezda a z Hlinska pod Hostýnem, bylo-li místo. Chlapci z tohoto újezdu byli přiděleni do měšťanské školy chlapecké Tomáše Garyka Masaryka.⁸⁵

⁸⁵ DOLÁKOVÁ, M., HOSÁK, L. *Dějiny města Bystřice pod Hostýnem*. 1. vyd. Brno: 1980. s. 210.

6 Léta 1939 – 1948

Tuto etapu jsem rozdělil na dvě části a to na léta 1939 – 1945 – válečná léta a poválečná léta 1945 – 1948.

6.1 Obecný historický vývoj

Období druhé světové války

Byla to nejtragičtější léta novodobých dějin. 15. března 1939 německá vojska obsadila zbytek Čech, Slováci vyhlásili samostatný stát. Na území Čech zřídili Němci tzv. Protektorát Čechy a Morava s říšským protektorem v čele. V jeho rukou byla fakticky soustředěna veškerá zákonodárná a výkonná moc. Česká autonomní správa, protektorátní vláda a státní prezident E. Hácha⁸⁶ byla všestranně a na všech stupních podřízena okupační moci.

Jedinou politickou stranou, později hnutím, se stalo Národní souručenství, propagující spolupráci s Německem a jeho záměry. Jeho členy mohli být jen muži a bylo budováno silně zastrašovacími metodami.

Okupaci český národ odmítal v podobě manifestačních akcí. Začíná se organizovat domácí odboj, současně i organizace zahraničního odboje v čele s Edvardem Benešem v Londýně.⁸⁷

20. dubna 1939, v den padesátých narozenin Vůdce a říšského kancléře Adolfa Hitlera, zavládla poprvé na berlínské radnici německá vlajka s hákovým křížem. Od 1. října 1939 byl zaveden lístkový přidělový systém, který se postupně rozšířil na všechny životní potřeby. To si vyžádalo výpomocnou úřední sílu na obecním úřadě. Začal nedostatek uhlí způsobený tím, že Masarykovy uhelné doly zůstaly v zabraném území.

Hrubě ponižující byla opatření zavedená proti občanům židovské národnosti, v terminologii doby: proti Židům. Jejich majetek byl převáděn do arijských rukou, byli zbavováni zaměstnání a vystavováni ponižujícímu zacházení.

Tragický byl v tomto období rok 1942, kdy po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Haidricha 27. května 1942 československým londýnským odbojem, došlo k vyhlášení stanného práva. V jeho rámci bylo vyneseno přes 1.800 rozsudků smrti, vyvražďeny Lidice a tisíce lidí byly zatčeny.

⁸⁶ Emil Hácha (1872 – 1942) byl zvolen prezidentem republiky 30. listopadu 1938. Od 16. března 1939 stál v čele protektorátu jako samostatný prezident.

⁸⁷ ČORNĚJ, P. *Vše podstatné z českých dějin*. 1. vyd. Praha: Práh, 1992. s. 41.

Vedle těchto smutných stránek protektorátního života nutno připomenout ve stručnosti i počínání nadějnější, plné lidské solidarity a statečnosti. Většina místních rolníků pomáhala, navzdory přísnému zákazu, občanům prodejem obilí, mléka, vajec a brambor.

Léta 1945 – 1948

Osvobozením Československa 9. května 1945 končí okupační léta. Po šesti letech tzv. "Protektorátu Čechy a Morava" dochází k obnově suverenity československého státu v předválečných hranicích. Je třeba provést přestavbu národního hospodářství i celé společnosti. Tyto úkoly byly stanoveny a přijaty politickým programem ze dne 5. dubna 1945 v Košicích, jehož uskutečnění mělo vést k rozsáhlým společenským změnám.⁸⁸

Nově vzniklá Československá republika, v čele s Edvardem Benešem, se lišila od předválečné republiky. Struktura politických stran byla spolu s národnostní a sociální skladbou obyvatelstva změněna. Silné pozice zaujali komunisté, kteří usilují o dosažení výhradního práva. Důležitým mezníkem se stalo vítězství komunistů v parlamentních volbách roku 1946, které určilo směr dalšího vývoje.⁸⁹

Oproti předválečnému stavu se však viditelně změnil charakter státu. Historicky vzato se již zde objevují prvky socialistického vývoje.

Vyvrcholením byl únor 1948, kdy prezident doktor Edvard Beneš podlehl nátlaku komunistů a přijal demisi a pověřil sestavením vlády Klementa Gottwalda, tím se k moci dostala Komunistická strana Československa, která byla u moci celých 41 let. Její triumf dotvrdila demise Edvarda Beneše 2. června 1948 a volba Klementa Gottwalda prezidentem Československé republiky 14. června 1948.

Nastoupení komunistické vlády a následné zapojení země k sovětskému bloku znamenalo v Československu konec demokracie. Všechny ostatní politické strany se musely podřizovat rozhodnutím komunistů, kteří na cestě k socialismu postupovali přesně podle vzoru diktátu Sovětského svazu.⁹⁰

⁸⁸ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 64.

⁸⁹ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 66.

⁹⁰ ČORNĚJ, P. *Vše podstatné z českých dějin*. 1. vyd. Praha: Práh, 1992. s. 43.

6.2 Situace ve školství

Následkem fašistické okupace znamená pro české školství odklon od demokracie ve školství. Fašismus tak zasáhl následně celý školský systém a usiloval o omezení úrovně vzdělání. Kromě ideového působení využívali okupanti i formy bezprostředního nátlaku a přímé likvidace škol.⁹¹ Změny českého školství se projevují nejen v organizačním uspořádání ale hlavně v obsahovém zaměření vzdělání.⁹² Dochází ke změnám v rozvrhu hodin, učebních plánů. Na podzim roku 1939 byl na měšťanských školách s českým vyučovacím jazykem zaveden jako další povinný učební předmět německý jazyk.⁹³

Rok 1940 přináší povinnou výuku německého jazyka i na obecných školách nejprve od třetího postupného ročníku,⁹⁴ ve školním roce 1942 – 1943 již od prvního ročníku.⁹⁵ Podle vládního nařízení z 26. září 1940, které upravovalo nově povinné učební předměty na školách obecných i měšťanských byla vyjmuta výuka občanské nauky a výchovy.⁹⁶ Výnos MŠANO ze dne 8. ledna 1941 upravoval jak škola měla českou mládež vychovávat. Cílem byla dobrá spolupráce a soužití s německým národem. Ze škol muselo zmizet vše co odporovalo postavení protektorátu Čechy a Morava v rámci Německé říše a vyznačovalo se protiněmeckou tendencí.⁹⁷ Z tohoto důsledku byly některé učebnice vyřazeny a v některých se musely provést změny.⁹⁸

7. listopadu 1939 došlo k uzavření vysokých škol a také k omezení všech druhů gymnázií a učitelských ústavů.⁹⁹ Podle německého vzoru byly přeměněny obecné i měšťanské školy. V roce 1941 – 1942 dle MŠANO ze dne 27. srpna 1941 se měšťanská škola stala výběrovou čtyřtřídní. Název „měšťanská škola“ byl nahrazen označením „hlavní škola“.¹⁰⁰

Učitelům byla předepsána znalost německého jazyka.

⁹¹ SOMR, M. aj. *Dějiny školství a pedagogiky*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. s. 250.

⁹² KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 27.

⁹³ Dle vládního nařízení z 5. října 1939 o vyučování němčině na měšťanských školách českých. KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 107.

⁹⁴ Podle vládního nařízení z 25. ledna 1940 o vyučování němčině na českých obecných školách. KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 108.

⁹⁵ Podle výnosu MŠ z 29. července 1942, kterým byly vydány směrnice pro vyučování na obecných a hlavních školách s českým vyučovacím jazykem.

KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 115.

⁹⁶ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 108.

⁹⁷ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 110.

⁹⁸ SOMR, M. aj. *Dějiny školství a pedagogiky*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. s. 251.

⁹⁹ SOMR, M. aj. *Dějiny školství a pedagogiky*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. s. 252.

¹⁰⁰ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 114.

Poválečná obnova školství

Osvobozením nastává v naší zemi období obnovy a budování českých a slovenských škol. 5. dubna 1945 Košický vládní program stanovil v oblasti kultury úkoly demokratizace výchovy a vzdělání. Prvořadým cílem bylo zbavit školy fašistické ideologie.¹⁰¹

První ministr školství a osvěty byl v českém školství Zdeněk Nejedlý, významný vědec, historik, jeden z nejlepších znalců našich dějin a kultury. Po roce 1945 patřil k rozhodným zastáncům jednotné socialistické školy a průkopníkům československo – sovětského přátelství. V roce 1948, kdy se stal znovu ministrem, byl jeho zásluhou prosazen zákon o jednotné škole.¹⁰²

Po osvobození v květnu 1945 je obnoveno pravidelné vyučování, výuka německého jazyka zrušena. Všechna nevyhovující nařízení vydaná v oblasti školství po 30. září 1938 byla zrušena. Podle výnosu MŠO ze dne 21. května 1945 dochází také k uzavření německých škol.¹⁰³ Hlavním cílem je přátelství se Sovětským svazem a je zavedena hned po mateřském jazyce výuka ruského jazyka. Podle článku XV. Košického vládního programu ze dne 5. dubna 1945.¹⁰⁴

Skončením války sílí potřeba sjednocení školství a nahrazení zastaralého nejednotného systému.¹⁰⁵ V červenci 1945 probíhá I. Celostátní sjezd československých učitelů a jsou na něm navrhnuty základní požadavky při budování školství, a to zřízení jednotné školy, zavedení vysokoškolského vzdělání učitelů, a vybudování Výzkumného ústavu pedagogického.¹⁰⁶ Ještě téhož roku dochází ke zřízení Výzkumného ústavu pedagogického, a dekretem prezidenta republiky ze dne 17. října 1945 upravuje vysokoškolské vzdělání učitelů.¹⁰⁷

Zákonem ze dne 9. dubna 1945 dochází ke zřízení pedagogických fakult při všech univerzitách v Československu. Učitelské ústavy jsou zrušeny a vzdělání učitelů dostalo vysokoškolský charakter.¹⁰⁸

¹⁰¹ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 30.

¹⁰² ŠTVERÁK, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 285, 291.

¹⁰³ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 121 – 122.

¹⁰⁴ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 120.

¹⁰⁵ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 117.

¹⁰⁶ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 30.

¹⁰⁷ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 124.

¹⁰⁸ ŠTVERÁK, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 287.

Léta 1946 – 1947 provázejí snahy o vytvoření jednotné školské soustavy, které jsou uskutečněny až 21. dubna 1948, kdy byl zákon jednotného školství schválen.¹⁰⁹

Zákon o jednotné škole

Zákon rozděluje školy na mateřské školy, školy prvního stupně (národní škola s pěti postupovými ročníky), školy druhého stupně (střední škola se čtyřmi postupnými ročníky) a školy třetího stupně (povinná základní odborná škola a výběrové školy – odborné nebo vyšší střední). Do jednotného školského systému byly poprvé zařazeny i mateřské školy pro děti od tří do šesti let.¹¹⁰

Dle § 5 zákona ze dne 21. dubna 1948 o základní úpravě jednotného školství měly školy I. a II. stupně poskytovat základní školní vzdělání, které bylo povinné, jednotné a bezplatné. Podle § 13 zákona z téhož dne o základní úpravě jednotného školství je stanovena devítiletá povinná školní docházka pro děti od šesti let do školy II. stupně postupovaly děti, které úspěšně ukončily pátý postupný ročník ve škole I. stupně.¹¹¹

§ 69 a § 70 zákona z 21. dubna 1948 o základní úpravě jednotného školství, nařizuje ministerstvo školství a osvěty (MŠO) stejné učební plány, osnovy, školní i zkušební řady a schvalovalo, které učebnice a knihy se mohou ve školách používat.¹¹²

§ 62 zákona z 21. dubna 1948 školství získalo státní charakter a název „škola“ byl tímto zákonem chráněn pouze pro zařízení zřizované státem.¹¹³ Školy musely zajistit dle náboženského vyznání žáků výuku náboženství. Tato výchova nebyla povinná a rodiče mohly své dítě odhlásit. To upravoval § 19 zákona z 21. dubna 1948.¹¹⁴

Přijetím tohoto školského zákona skončila první etapa poválečného vývoje našeho školství.

¹⁰⁹ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 117 – 118.

¹¹⁰ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 33.

¹¹¹ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 136.

¹¹² KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 141.

¹¹³ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 140.

¹¹⁴ KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 136.

6.3 Odraz válečného dění ve škole v Bystřici pod Hostýnem

Obdobné změny, které proběhly v letech 1945 – 1948 v rámci celého našeho školství se projevy také ve škole v Bystřici pod Hostýnem.

Změny v organizaci školy

Školní rok 1938 – 1939 začínal v ovzduší úzkosti, napětí a strachu. Německo stupňovalo požadavky na území ČSR. Po vyhlášení všeobecné mobilizace narukovali učitelé V. Bubínek, J. Tomčík, H. Novotný a B. Jurášek. Po dramatických dnech jsme přijali potupný mnichovský diktát z 30. září 1938, čímž jsme ztratili jednu třetinu veškerého území. Od 9. do 14. října 1938 byla zabráná budova školy pro vojenské účely. 15. října bylo opět zahájeno pravidelné vyučování, vrátili se učitelé – vojáci. V říjnu a v listopadu přišlo do města mnoho rodin ze zabraného pohraničí, proto se počet žáků ve třídách zvýšil. 15. březen 1939 znamenal konec samostatné Československé republiky. V našem městě se zdržovalo německé vojsko od 15. března do 17. dubna 1939. Někteří vojáci byli ubytováni v tělocvičně, vyučování však nebylo přerušeno.¹¹⁵

Od ledna 1941 do února 1942 byla budova dívčí školy vyhrazena německé mládeži. Dívčí škola se tedy přestěhovala do budovy chlapecké měšťanky a bylo zavedeno střídavé vyučování. V období německé okupace a protektorátu dolehly na české školy těžké časy. Ministerstvo vydalo nové osnovy, podle nichž se nesměly učit dějiny české literatury, dějepis byl vykládán v duchu germánství a nacionalismu, žáci se učily až sedm hodin týdně němčině. Ze školní budovy musel být odstraněn portrét prezidenta Beneše, bylo zakázáno používat některé učebnice, proto se často vyučovalo bez nich. Obrazy, názvy, pomůcky, tiskopisy a rovněž budova musela být opatřena dvojjazyčnými nápisy.¹¹⁶ Učitelé museli předložit potvrzení o nežidovském (arijském) původu, a podrobili se zkoušce z němčiny.

¹¹⁵ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

¹¹⁶ Sbírkou obrazů na školách se musely podrobit prohlídce, při níž se měly vyloučit všechny obrazy neodpovídající státoprávním poměrům protektorátu Čechy a Morava. Jednalo se zejména o obrazy, které svým obsahem nevyjadřovaly úctu k Německé říši a německému národu. Nevyhovující byli také obrazy, jimiž se připomínala bývalá Československá republika, její zřízení a politické osobnosti. Podle výnosu MŠANO z 11. září 1941 o úpravě obrazů a užívání jich při vyučování na školách národních, středních, učitelských ústavech a na školách odborného směru, s českým jazykem vyučovacím. KOVÁŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky.* 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. s. 114.

Naše škola nesměla užívat svého čestného jména, 9. června 1939 byly přejmenovány i bystřické ulice.¹¹⁷

V těžkých válečných časech od roku 1939 stál v čele školy Josef Brada, který byl v samém závěru války 28. února 1945 spolu s dalšími kolegy zatčen. Všichni byli členy tajné zpravodajské skupiny Clay – Eva, která dodávala ze střední Moravy do Londýna zprávy. Pamětní deska ve vestibulu školy připomíná jejich mučednickou smrt 10. dubna 1945 v koncentračním táboře v Mauthausenu.¹¹⁸ (viz. příloha XVI)

Byli to: ředitel školy a spojka skupiny Josef Brada, odborný učitel a vojenský velitel soudního okresu Bystřice pod Hostýnem Josef Novák, odborná učitelka a pomocná šifrantka Marie Ševčíková, okresní školní inspektor a zpravodajský důstojník – předseda ilegálního revolučního výboru v Bystřici pod Hostýnem František Úlehla.¹¹⁹

Koncem prosince 1939 odešli do Anglie učitelé Vojtěch Bubílek a Jaroslav Tomčík. Oba vstoupili do spojeneckých armád s nimiž bojovali proti fašismu.¹²⁰

Školní léta 1945 /46 – 1947/48

Po osvobození v roce 1945 se kvůli újezdnímu charakteru škol projevil naprostý nedostatek míst v základních devítiletých školách. Vyučovalo se na směny, některé třídy ročníků 1.- 5. byly umístěny v nevhodných soukromých místnostech v různých částech města. V roce 1945 byl zrušen v Dubíčku útulek pro chudé, a tak bylo získáno 5 učeben 1. – 5. postupného ročníku. Další učebna byla zřízena v hostinci U Šulů, musela být pro nevhodné prostředí zrušena.¹²¹

Budova obecné školy v nádražní ulici byla dočasně zabrána oddíly Rudé armády, proto probíhalo vyučování v prostorách dívčí obecné školy a to střídavě s dívčí školou pouze tři dny v týdnu.

¹¹⁷ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

¹¹⁸ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

¹¹⁹ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

¹²⁰ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

¹²¹ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

Rudá armáda odešla 2. července 1945. Vzhledem k předchozímu narušení bylo vyučování prodlouženo a školní rok skončil 19. července 1945.¹²²

V červnu 1945 došlo také k odloučení správy škol obecných od měšťanských. Ředitelem obecné školy chlapecké se stal František Růžička.

Školní rok 1947-48 probíhal nejprve bez velkých změn. Ale již 21. dubna 1948 byl vydán zákon o jednotném školství a žáci tedy přestali odcházet po páté třídě na gymnázium.

Ve výuce byly uskutečněny podstatné změny. Přestala se učit povinně němčina a začalo se učit podle osnov z roku 1932. Třídy byly vyzdobeny portréty Masaryka, Beneše a Stalina.

Zmizely německé nápisy, do knihovny se vracely české knihy. Již 27. června 1945 složili učitelé slib věrnosti Československé republice. 6. července se všichni žáci zúčastnili obnovených oslav Mistra Jana Husa. Ve školách se začal učit ruský jazyk. Situace ve společnosti a ve škole se postupně stabilizovala.¹²³

¹²² *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

¹²³ DOLÁKOVÁ, M., HOSÁK, L. *Dějiny města Bystřice pod Hostýnem.* 1. vyd. Brno: 1980. s. 210.

7 Léta 1948 – 1989

Komunistická diktatura je označení pro období od roku 1948, po které v Československu vládla komunistická strana. Toto období bylo zahájeno Únorovým převrat v roce 1948 a bylo ukončeno revolucí v listopadu 1989. Dochází k budování socialistické společnosti, probíhá i rozvoj socialisticky orientovaného školství.

7.1 Československo v období socialismu

Komunistický režim v Československu se vyznačoval absencí svobodných voleb, které měly formální charakter. Nejtěžší období byla první polovina 50. let, ve které bylo charakteristické používání nejtvrdějších metod stalinismu, včetně soudních politických procesů a vytváření pracovních táborů pro politické odpůrce a režimem označené „nespolehlivé občany“. Důležitou složkou boje proti opozici se stalo tažení proti církvi, která nevyjadřovala požadovanou loajalitu k režimu.¹²⁴

Vládní krize v Hradeckém programu KSČ vrcholí v únoru 1948. Komunisté pronikají na významná místa. Na protest proti tomu podává většina nekomunistických ministrů 20. února demisi. Jan Masaryk a Ludvík Svoboda zůstávají ve vládě, odstupující ministři předpokládali, že prezident Beneš demisi nepřijme, nebo jmenuje novou úřednickou vládu. To se ale nestalo a prezident 25. února demisi přijal. V těchto pěti dnech komunisté vyvíjeli na prezidenta silný nátlak organizováním demonstrací, stávek a vyzbrojování Lidových milicí. Je sestavena nová vláda Národní fronty v čele s Klementem Gottwaldem. Dochází ke znárodnění. 9. května je Československo prohlášeno lidově demokratickou republikou. Na což prezident Edvard Beneš reagoval svou abdikací. Prezidentem se tak stal Klement Gottwald. Zákon na ochranu lidově demokratické republiky byl vyhlášen 10. října. Komunistický režim likvidoval své politické odpůrce, náboženské představitele, snažil se omezit vyšší vzdělání na politicky spolehlivé jedince. Režim se podílel na výchově mládeže a pokoušel se vychovat své nástupce. Pro mládež byly vytvořeny nové instituce, ty původní jako Junák, Sokol nebo Orel byly označeny za buržoazní a zakázány.

K velkým změnám došlo v hospodářství, které bylo budováno centrálně podle sovětského vzoru. Hospodářský i sociální vývoj od roku 1949 se začíná uskutečňovat podle pětiletých plánů. Po znárodnění soukromého podnikání začínají fungovat pouze státní nebo družstevní podniky. Při rozsáhlé přestavbě průmyslu byl kladen důraz na těžké strojírenství a

¹²⁴ KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury v českých zemích a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice: KORA, 1997. s. 173 – 174.

zbrojní výrobu se zaměřením na potřeby východního bloku. Ve snaze o centrální, příkazové řízení ekonomiky se v zemědělství pomocí násilné kolektivizace vytvářelo jednotná zemědělská družstva (JZD).¹²⁵

Ekonomická i politická závislost na Sovětském svazu se ještě více prohloubila po roce 1949 v souvislosti se vstupem naší země do Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP). Od roku 1955 se pak Československo jako člen Varšavské smlouvy podřídilo sovětskému diktátu také v oblasti vojenské.¹²⁶

30. května 1953 došlo k uskutečnění měnové reformy, která měla vyřešit kritickou situaci, která vedla k výraznému poklesu životní úrovně a nespokojenosti širokých vrstev obyvatelstva.¹²⁷ Po odhalení Stalinových zločinů se kolem roku 1956 v Československu projevilo určité uvolnění. Komunisté svou moc nepustili a kritiku opět umlčeli. Československá socialistická republika vznikla změnou názvu Československé republiky novou ústavou. V ní byly stanoveny nové státní symboly, pevně zakotven socialismus a vedoucí úloha KSČ.¹²⁸

Postupné uvolňování poměrů vedlo nakonec až k Pražskému jaru v roce 1968. Plán demokratického socialismu a naděje na „socialismus s lidskou tvář“¹²⁹ však vzbudil podezření z kontrarevoluce mezi konzervativními komunistickými kruhy v Moskvě. Dne 21. srpna 1968 bylo Československo obsazeno vojsky Sovětského svazu a jeho čtyř spojenců, akce oficiálně nazvaná „bratrská internacionální pomoc“, a pokus o reformu byl rázně ukončen.¹³⁰ Tehdejší českoslovenští politici (Alexander Dubček a další) museli nátlaku ustoupit. Následná okupace vedla k velkému odporu veřejnosti, který však nevyústil v žádné výsledky; Československo se muselo smířit s přítomností vojsk SSSR. Srpnová okupace změnila zcela pohled československé veřejnosti na Sovětský svaz, nyní byli Sověti vnímáni jako okupanti a ne již osvoboditelé. Československo-sovětské přátelství, tolik oficiálně proklamované, se do jisté míry stalo prázdnou frází, charakterizující tehdejší dobu. S nástupem Gustáva Husáka do čela KSČ, který od roku 1975 zastával také funkci prezidenta republiky. Nastalo definitivně období normalizace. Následující dvě desetiletí jsou označována za vládu „šedé zóny“, vládu konformismu. Veškeré protesty odpůrců režim důsledně

¹²⁵ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 69 - 70.

¹²⁶ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 70.

¹²⁷ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 70.

¹²⁸ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 70 - 71.

¹²⁹ KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury v českých zemích a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice: KORA, 1997. s. 175 - 176.

¹³⁰ KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury v českých zemích a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice: KORA, 1997. s. 176.

potlačoval, což se zřetelně projevilo v souvislosti s vystoupením organizace zastánců lidských práv (Charta 77), jejíž signatáři byli vystaveni tvrdým postihům.¹³¹

V osmdesátých letech se ještě více projevila hospodářská, ale i společenská a kulturní úpadek z let sedmdesátých. Zprůměrnění bylo sice vysoké a zaměstnanost oficiálně absolutní, efektivita výroby však byla nízká. V některých oblastech docházelo k devastaci krajiny a životního prostředí, například v Severních Čechách a na Severní Moravě.

Evidentní bylo, že socialismus nemůže stačit vývojovému tempu vyspělých kapitalistických zemí. Vzdělání také kritičnost a hnutí občanského protestu, které se po pražských demonstracích v roce 1988 – 1989 začalo rozmáhat po celé naší republice. Velký vliv na situaci měly také změny v mezinárodní oblasti, zejména vývoj v Sovětském svazu, kde se již projevil silné odstředivé tendence.¹³² Po tvrdém zásahu komunistických sil proti demonstraci studentů 17. listopadu 1989 v den 50. výročí nacistického zákroku proti českým vysokým školám se zvedla mohutná vlna rozhořčení, které přispěla ke zhroucení komunistického systému. Definitivním potvrzením změny režimu se stala volba Václava Havla prezidentem republiky (29. prosince 1989).¹³³ Po 40 letech totalitního režimu znovu naše země získává příležitost pro zahájení demokratického vývoje.

¹³¹ ČORNĚJ, P. *Vše podstatné z českých dějin*. 1. vyd. Praha: Práh, 1992. s. 44.

¹³² ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 78 – 79.

¹³³ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 79 – 81.

7. 2 Období jednotného školství

Odpovědnost po roce 1948 za vedení školské politiky převzala Komunistická strana Československa. Zákon o jednotném školství z roku 1948 prochází v následujících letech úpravami, a to školskými zákony z let 1953, 1960, 1978, 1984, které upravují organizaci školy. Základní pojetí se však nezměnilo a školní výchova byla plně podřízena marxisticko-leninské ideologii. Podrobněji se těmto zákonům budu věnovat v této podkapitole.

Školství po roce 1948

V roce 1948 začíná nová epocha ve vývoji československé školy. Dochází k reorganizaci školy a také k zásadním změnám obsahového zaměření výchovy a vzdělání. Nové učebnice pro národní a střední školy určují další vývoj školství v duchu marxismu-leninismu.¹³⁴

V 50 letech narušilo systém jednotného školství zvýšené tempo industrializace celého hospodářství. Tyto okolnosti vyžadovaly přijetí opatření a změnu koncepce školy. V tomto směru byla zahájena příprava nového školského zákona.¹³⁵ Dne 24.4.1953 byl přijat zákon o školské soustavě a vzdělávání učitelů. Tento zákon upravoval zkrácení školní docházky na osm let, došlo ke sjednocení I. a II. stupně a tím se vytvořily dva typy všeobecně vzdělávacích škol. První typ byla osmiletá střední škola, která poskytovala povinné základní všeobecné vzdělání, cílem byla příprava na zaměstnání nebo studium na odborné škole popřípadě pro vyšší všeobecné vzdělání. Druhý typ všeobecně vzdělávací školy představovala jedenáctiletá střední škola. Na tomto typu škol získávali žáci v prvních osmi postupných ročnících základní všeobecné vzdělání, a v následující tři ročníky byly výběrové, poskytovaly vyšší všeobecné vzdělání a sloužily jako příprava ke studiu na vysoké škole. Podle §3 a §4 zákona o školské soustavě a vzdělání učitelů z 24.4.1953, tam kde nebyly podmínky pro zřízení střední školy, zůstávaly zachovány národní školy s pěti postupnými ročníky. Po ukončení pak žáci směli pokračovat v povinné školní docházce v šestém postupném ročníku nejbližší střední školy.¹³⁶

První postupový ročník na všech typech všeobecně vzdělávací školy měl být ročníkem přípravným, ale od jeho konce bylo velmi brzo upuštěno.¹³⁷ Pedagogické fakulty

¹³⁴ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 78 – 79.

¹³⁵ JÚVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 180 – 181.

¹³⁶ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 41 - 42.

¹³⁷ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 45.

zřizované podle zákona z roku 1946 se od 1.9.1953 změnilly na dvouleté Vyšší pedagogické školy a čtyřleté Vysoké školy pedagogické v Praze, Olomouci a Bratislavě. V roce 1959 došlo k jejich zrušení a pro přípravu učitelů byly zřízeny Pedagogické instituty. Od 1.9. 1964 se pak Pedagogické instituty opět přeměnily na Pedagogické fakulty.¹³⁸

Tato reforma přináší řadu obtíží proto se nesetkává s příznivým ohlasem. Zkrácení školní docházky přináší nedostatečnou přípravu k studiu na vysoké škole a přetěžování žáků, neboť vznikl nesoulad mezi množstvím učiva a možnostmi žáků.¹³⁹ Rostoucí kritika nového pojetí školy se začíná uvažovat o další školské reformě. Usnesení komunistické strany „o těsném spojení školy se životem a o dalším rozvoji výchovy a vzdělávání v Československu“ z roku 1959, které stanovilo hlavní úkol pro následující období a zdůraznilo polytechnizaci školy. Polytechnická výchova sledovala spojení vyučování a výchovy s výrobní prací za účelem přípravy pro praktická povolání. Tato výchova se na školách začala zavádět od roku 1956. Po vydání školského zákona v roce 1960 se objevila v učebním plánu ZDŠ v podobě pracovního vyučování a na střední všeobecně vzdělávací škole jako povinný předmět základy výroby.¹⁴⁰ Dne 15. prosince 1960 byl schválen nový školský zákon o soustavě výchovy a vzdělávání v ČSSR. Školy, výchovna a vzdělávací zařízení dle tohoto zákona tvořily jednotnou soustavu ve které na sebe jednotlivé stupně a druhy škol organicky navazovaly.¹⁴¹ Pro děti do šesti let byla stanovena předškolní výchova v jeslích do tří let věku, a v mateřských školách od tří do šesti let.¹⁴² Byl to § 4 zákona o soustavě výchovy a vzdělání z 15. prosince 1960. Podle § 6 zákona o soustavě výchovy a vzdělání z 15. prosince upravoval povinné základní vzdělání a výchovnou péči zabezpečoval základní devítiletá škola, která tvořila I. vzdělávací cyklus. Součástí základních devítiletých škol se podle zákona stala školní družina pro žáky 1. – 5. ročníku a školní klub pro žáky 6. – 9. ročníku.¹⁴³

Školní družina a klub poskytovala dětem školních výchovných zařízení výchovu mimo vyučování. Významné místo v oblasti mimoškolní výchovy patřilo Československému svazu mládeže a jeho Pionýrské organizaci.¹⁴⁴ Do soustavy škol II. vzdělávacího cyklu zákon zařadil pro mládež od 15 let: odborná učiliště, školy učňovské, odborné, střední odborné,

¹³⁸ ŠTVERÁK, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 289 – 290.

¹³⁹ JÚVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 181.

¹⁴⁰ JÚVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 181 – 182.

¹⁴¹ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 45.

¹⁴² KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 46.

¹⁴³ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 47.

¹⁴⁴ SOMR, M. aj. *Dějiny školství a pedagogiky*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. s. 310.

střední všeobecně vzdělávací, konzervatoře, příslušné ročníky hudebních a tanečních škol, a vyšší stupeň škol pro mládež vyžadující zvláštní péči.¹⁴⁵

Zatímco předchozí školské zákony upravovaly pouze vzdělání mládeže, zákon z roku 1960 upravoval také vzdělávání pracujících a vymezil: střední školy pro pracující, podnikové technické školy a podnikové instituty. Stejnému účelu sloužila také zařízení ústředních úřadů, závodů nebo společenských organizací.¹⁴⁶

Školy pro mládež byly zřizovány již podle školského zákona z roku 1948 § 59 a § 60. K jejich další úpravě došlo podle zákona z roku 1953, § 6. Teprve v roce 1960 se staly součástí jednotné školské soustavy.¹⁴⁷

§ 20 zákona o soustavě výchovy a vzdělání z 15. prosince 1960 upravuje poskytování postiženým dětem a mládeži vzdělávání přiměřené jejich schopnostem.¹⁴⁸

§ 22 a § 23 téhož zákona stanovuje zájmové studium umění a jazyků, které zabezpečovaly lidové školy umění a lidové školy jazyků.¹⁴⁹

Podle zákona z roku 1960 organizace školství zůstala zachována až do roku 1984. Od roku 1969 byla střední všeobecně vzdělávací škola prodloužena na čtyři roky a její název se změnil na gymnázium, podle zákona o gymnáziích z roku 1968 a vyhlášky ministerstva školství ČSR o gymnázia a dívčí odborné školy, které však neměly dlouhou dobu trvání.¹⁵⁰

Další úpravy byly provedeny v 70. letech v souvislosti s rozvojem naší společnosti z kterých vyplynuly konkrétní úkoly také pro školství. Byly vytečeny hlavní požadavky podle nich připravilo ministerstvo školství projekt nové školské soustavy. S názvem „Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy“ Jednalo se o dlouhodobý program rozvoje výchovy a vzdělání, který navazoval na politické záměry a strategii komunistické strany. Podstatou projektu bylo zavedení desetileté povinné školní docházky pro děti a mládež od 6 do 16 let, která se měla uskutečňovat na osmileté základní škole a v 1. a 2. ročníku středních škol.¹⁵¹

¹⁴⁵ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 46-49.

¹⁴⁶ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 45-48.

¹⁴⁷ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 42, 46.

¹⁴⁸ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 49.

¹⁴⁹ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 49.

¹⁵⁰ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 54 – 55.

¹⁵¹ ŠTVERÁK, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 293.

4. června 1976 byl tento dokument schválen a na vybraných školách se začal experimentálně ověřovat.¹⁵²

V roce 1978 byly vydány dva nové zákony a to zákon o opatřeních v soustavě základních a střední škol a zákon o školských zařízeních. 22. března 1984 dochází k přijetí dalšího školského zákona a to zákon o soustavě základních a středních škol, změnilo organizační uspořádání i obsahové zaměření na všech úrovních školské soustavy. Nyní nebyla do soustavy škol začleněna zařízení určena pro předškolní výchovu.¹⁵³

Podle § 1, § 5 a § 6 zákona o školské soustavě základních a středních škol z 22. března 1984 se součástí československé výchovně vzdělávací soustavy staly základní a střední školy, které tvořily jednotný celek. Základní škola poskytoval základy všeobecného polytechnického vzdělání a připravovala pro studium na středních školách. Tvořilo ji celkem osm ročníků, 1. – 4. ročník tvořily I. stupeň ZŠ, 5. – 8. II. stupeň ZŠ.¹⁵⁴

§ 7 téhož zákona se střední školy dále členily na střední odborná učiliště, gymnázia a střední odborné školy, ty žákům umožňovaly získat střední nebo úplné střední vzdělání a připravovali je pro výkon povolání i pro vysokoškolské studium. Specifickým typem střední školy byla konzervatoř.¹⁵⁵

Celou soustavu základních a středních škol doplňovaly také školy pro mládež vyžadující speciální péči.¹⁵⁶ Byla zavedena desetiletá školní docházka, kterou žáci plnili v základní škole a v prvních dvou ročnících střední školy.¹⁵⁷

Tato koncepce trvala až do roku 1989. Právě v tomto roce dochází k zásadním změnám, které výrazně ovlivnily další vývoj školství.

¹⁵² JÚVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 183.

¹⁵³ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 57.

¹⁵⁴ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 57 – 58.

¹⁵⁵ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 58 – 60.

¹⁵⁶ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 60.

¹⁵⁷ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 61.

7.3 Proměny školy v Bystřici pod Hostýnem

Vývoj školy po roku 1948 - 1989

V školních letech 1948 – 1949 škola ztrácí své čestné jméno T.G. Masaryka a dostalo se jí jméno Leninova. Na chodbách se objevily nápisy v duchu pracovního úsilí a hesla o lásce k SSSR a jiným lidově demokratickým zemím.

V roce 1952 byl získán pro školní účely objekt zrušené pletárny u Mužných v ulici Sokola Tůmy, který připadl chlapecké škole. Od roku 1951 byla zavedena ve městě péče o děti školního věku – školní družina.¹⁵⁸ První oddělení bylo umístěno v bývalém hostinci U Kuřátků, a od roku 1952 druhé oddělení v hostinci U Kovalských. O rok později byla školní družina přemístěna do zrušeného hostince U Bakalíků na náměstí. Vyhovující prostory byly zřízeny až po dostavbě nové školy Bratrství Čechů a Slováků. Od školního roku 1950 – 1951 byla školní docházka zakončena písemnými i ústními závěrečnými zkouškami z jazyka českého, jazyka ruského, matematiky a volitelného předmětu. Poslední zkoušky probíhaly v červnu 1958.¹⁵⁹ V přípisech a úředních listinách z 50. a 60. let bylo plno nových směrnic a výrazů. Začalo se užívat oslovení soudruh, soudružka, boj o zrno, výzdoba škol, nástěnky, závazky, PO, SRPŠ, členství ve straně, náboženství. Na každého žáka byl vypracován posudek. V roce 1952 1. září bylo zahájeno vyučování. Ve škole byly třídy 1.-5. ročníku, do kterých chodily děti z části Bystřice od Bystřičky k Rychlovu.

V roce 1953 se změnil název školy na osmiletá střední škola chlapecká. O tři roky později byla zrušena oddělená výuka chlapců a dívek.

Po reformách se život na školách zklidnil. Od roku 1956 – 1957 byl zaveden předmět práce v dílně a na školním pozemku.¹⁶⁰

Od roku 1956 byla tedy zavedena společná výchova chlapců a děvčat, a proto byly změněny i školní obvody. Do bývalé dívčí školy patřili žáci z části Bystřice pod Hostýnem do ročníku 1. – 5., do 6. – 8. třídy k nim přibýly děti z Bílavska, Blazíc, Libosvár, Loukova,

¹⁵⁸ Školní družina měla z počátku malou a velmi nepravidelnou návštěvnost, některými rodiči nebyl význam tohoto zařízení náležitě oceněn, navíc se mnohé děti nerady podřizovaly organizované zábavě a práci v družině.

Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

¹⁵⁹ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

¹⁶⁰ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

Mrlínka, Osíčka, Rusavy, Sovadiny a Vítonic. Do bývalé školy chlapecké patřily zase do 6.-8. třídy děti z Rychlova, Chvalčova, Brusného, Chomýže, Slavkova a Hlinska pod Hostýnem.

Městský Národní Výbor i další orgány vyvíjely velké úsilí, aby v Bystřici byla postavena nová školní budova. Základní kámen byl položen 8. 9. 1957.

Vyučování v této moderní 22 třídní škole bylo zahájeno 1.9. 1959. Do krásné budovy se přestěhovala škola Františka Táborského a změnil se školní obvod. Do této školy byli přiděleni žáci z Chvalčova, Rusavy a Bílavska. Rodiče Rychlovských dětí trvali na docházce svých dětí do této školy. Tělocvična a pavilóny mimoškolní péče byly dobudovány v akci Z v roce 1969.¹⁶¹

Otevření nové školy se budu podrobněji věnovat v další části své diplomové práce.

Ve školním roce 1960 – 1961 byla zavedena povinná devítiletá docházka a užívalo se zkratky ZDŠ. Byly zavedeny nové učebnice, které byly žákům poskytovány zdarma. 60. léta byla ve škole ve znamení „spojení školy se životem“. Žáci chodili na brigády, na školách se střídali náboráři, kteří lákali žáky do dělnických povolání.

Rok 1968 přinesl mnoho nadějí i změn do školství to se odrazilo i v naší škole, kde byli zakázány brigády, PO se snažila změnit formy práce, byla zrušena cenzura a změnila se výuka dějepisu.¹⁶²

Otevření nové OSŠ v Bystřici pod Hostýnem

Začátek školního roku 1959 – 1960 byl pro školu velice zajímavý, neboť se přestěhovala škola Františka Táborského do nové budovy Pod Zábřehem. Školní rok započal 1. září 1959 kdy se sešli učitelé i žáci ale vyučování nebylo zahájeno, protože škola se připravovala na slavnostní otevření. Stěhovalo se zařízení, upravovalo okolí. Nová školní budova byla otevřena 6. září 1959, což bylo neobyčejně slavnostní. Budova byla postavena podle projektu akademického architekta Antonína Flašara v letech 1957 – 1959, na pozemku o výměře 2 ha a 20 árů, nákladem 5,7 miliónů Kč. Vedle 22 učeben se pochlubila odbornými pracovny chemie, fyziky, přírodopisu a výtvarné výchovy, dále dílnami, kabinety, sborovnou, klubovnou pionýrské organizace a administrativními místnostmi. Vstupní vestibul zdobila socha školačky pionýrky akademického sochaře Bohumila Jahody a dvě obrazové kytice od akademického malíře Stanislava Ježka, bystrických rodáků.

¹⁶¹ DOLÁKOVÁ, M., HOSÁK, L. *Dějiny města Bystřice pod Hostýnem*. 1. vyd. Brno: 1980. s. 211.

¹⁶² *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924*. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

Škola dostala název osmiletá střední škola družby Čechů a Slováky v Bystřici pod Hostýnem. Předseda MNV Oldřich Vrla přednesl na společném večeru tento uvítací proslov: „Vážení soudruzi a soudružky, přátelé školy, naše město, milá Bystřice pod Hostýnem, se odělo do svátečního šatu, aby prožilo svůj velký svátek, zahajujeme dnešního dne oslavy otevření nové osmileté střední školy družby Čechů a Slováků. Je to jistě důvod, abychom se radovali. V tom duchu je také míněn dnešní večer, který bude speštěn vystoupením našeho souboru písní a tanců Rusava. Nebudeme se radovat jen z krásného budovatelského díla, kterým bezesporu naše nová škola je, ale zejména z toho, že jsou dnes mezi námi na zahájení družby naši nejmilejší hosté z Trenčína. Dělí nás jen karpatské hřebeny a rozsáhlé lesy přes které jsme si podávali ruce. Ale dnes si ruce stiskneme, besedujeme pospolu v našem městě a tím začínáme uskutečňovat bratrskou družbu. Vážení soudruzi z Trenčína, školští pracovníci a učitelé, dovolte, abych Vás mezi námi s vřelým srdcem přivítal. Vítám celou Vaši početnou delegaci, jmenovitě se soudruhy: Stefanem Adaškou, vedoucí školství ONV, Jurajem Pavlíkem. Přeji Vám abyste se cítili u nás opravdu jako doma mezi svými. Vítám na dnešním večeru také soudruhy z okresního města Holešova. Přeji všem družnou zábavu, která jistě přispěje k pohodě a radosti zítřejšího dne. Neboť skvětá a krásně se rozvíjí družba Čechů a Slováků.“¹⁶³

Organizace nové OSŠ Bratrství Čechů a Slováků

Nová škola byla zařízena moderním nábytkem podle předem připraveného projektu. Tématicky vkusně vyzdobena. Umístění školy je ideální v přírodním rámci, s výhledem na hory, má zaručen klid a čisté ovzduší.¹⁶⁴

Organizace školy se změnila tím, že osmiletá střední škola přešla z budovy na náměstí a z objektu U Dubíčku do nové budovy, získal dost prostoru k rozšíření a toužené stabilizaci, upraven byl také její obvod. V městě jí byl přidělen zhruba pravý břeh Bystřičky včetně Rychlova z oblastí od ulice 6. května nahoru. Z přiškolských obcí byly přiděleny: Blazice, Chvalčov, Loukov, Libosváry, Mrlínek, Osíčko, Slavkov pod Hostýnem, Sovadina, Vitonice. Dlouholetý problém školních prostorů tím byl v Bystřici na čas vyřešen pro obě základní školy. První OSŠ měla dvě budovy (v ulici Leninově a na náměstí) a patřil jí zbytek Bystřice a obce Bílavsko, Hlinsko pod Hostýnem, Chomýž a Rusava. II. OSŠ měla novou budovu.

¹⁶³ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem.

¹⁶⁴ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem.

Provisorní umístění tříd a směňování bylo odstraněno. Čestný název nové školy byl propůjčen ministrem školství a kultury, dekretem ze 17. srpna 1959 č. j. 37 402-59-I/2 a autorizovaně zní: Osmiletá střední škola družby Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem. Ředitelem školy se stal Josef Barbořík narozen 16. srpna 1910 ve Fryštáku, který byl učitelem od 1. září 1929. Byl veřejný pracovník, poslanec MNV, zasloužil se o stavbu nové školy, z jeho iniciativy vznikla družba z bratry Slováky. Na škole byla zřízena ZO KSČ a jejím předsedou se stal Mojmír Ulehla. Předsedkyně ZV ROH Milada Rozehnalová a předseda SRPŠ Libor Hubík. Pionýrské organizace získává nové podmínky (klubovnu) a za vedení Evy Příbylové se rozvinula na 300 členů a vede svou kroniku. Škola se dostala do státního filmového ústavu, návštěvu doporučoval KNV Gottwaldov. Ještě v září byl ve škole Ing. Arch. František Koukal a Dr. Jitka Dvořáková z ministerstva školství. Škola se zúčastnila v říjnu exkurze Univerzity Palackého v Olomouci. V červnu 1960 navštívili školu pracovníci Státní plánovací komise z Prahy. Ke škole patřila v té době i zvláštní třída pod vedením Josefa Grygara, která však byla ve školním roce 1961 – 1962 přemístěna do objektu Včelín. V průběhu prvních let vstoupil počet zájmových kroužků, včetně pěveckého.¹⁶⁵

Základní devítiletá škola Bratrství Čechů a Slováků

15. prosince 1960 byl vydán nový školský zákon č. 186 Sb., kterým se osmiletá střední škola družby Čechů a Slováků změnila na úplnou¹⁶⁶ základní devítiletou školu s 1. – 9. postupným ročníkem. S touto změnou se začalo v první a šesté třídě vyučovat podle nových, v deváté třídě podle prozatímních osnov. Postupně se objevují také učební osnovy dalších ročníků. Jsou zaváděny nové předměty, občanská výchova v šesté třídě, domácí nauka pro dívky osmé a deváté třídy (vaření, šití), dále nepovinný německý jazyk v sedmé třídě a sborový zpěv pro žáky 6. – 9. třídy.

Školu v tomto období navštěvovalo 734 žáků z toho 364 chlapců a 370 dívek. Učitelský sbor tvořilo 31 učitelů a jeden ve zvláštní třídě.

¹⁶⁵ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem.

¹⁶⁶ V některých okolních obcích se nacházely neúplné ZDŠ s 1. – 5. postupným ročníkem. Zřizování ZDŠ jen s nižšími ročníky bylo povoleno podle § 6 zákona o soustavě výchovy a vzdělávání v ČSSR z 15. prosince 1960 v místech, kde nebyly podmínky pro zřízení všech devíti ročníků ZDŠ.

KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 47.

Všemi předměty a školní prací prostupuje v těchto letech politická výchova body musely být pro kontrolu zaznamenávány do třídních knih („pod čáru“).¹⁶⁷ Těto výchově sloužily rozbor politických událostí k občanské výchově a dějepisu, ale i vzpomínky důležitých památných dní, besedy, brigády či veřejně prospěšné práce. Součástí výchovného plánu byla také ateistická výchova, která se ovšem vlivem a některých rodičů plně nedařila a náboženství navštěvovalo stále kolem 44% žáků.

Po vyhlášení nové ústavy v roce 1960 byl zaveden do škol pozměněný státní znak. Republika byla rozdělena na kraje a v nich zaznamenaly změnu i okresy neboť se vytvořily větší celky vše s ohledem na hospodářství. Bystřice pod Hostýnem patří do jihomoravského kraje se sídlem KNV v Brně. Okres Holešov zanikl. Fryštácko připadlo k okresu Gottwaldov, Dřevohosticko a Všechnovicko k okresu Přerov. Zbytek k okresu Kroměříž. Vedoucím odboru školství a kultury ONV se stal Jaroslav Staněk, předsedou školské a kulturní komise František Talla. Okresní školní inspektoři byli B. Janáč, Fr. Chytil, M. Logaj. Zdejší škole bylo navrženo na přednostní přeměnu na školu internátní.

Školní kronika zaznamenává 12.dubna 1961 vzlet do vesmíru Jurije Alexejeviče Gagarina, což byla prvořadá světová událost, když obletěl zeměkouli.¹⁶⁸

Na konci roku 1961 na učitelské slavnosti na počest Josefa Krumpholce jemuž byla v Bystřici pod Hostýnem odhalena pamětní deska. Byla to akce sesterské ZDŠ v Leninově ulici, ale školní kronika ZDŠ Bratrství ji zaznamenává také.¹⁶⁹

20. května 1966 zaslal ředitel školy návrh na zabezpečení podmínek pro nové řízení školy na odbor školství a kultury ONV v Kroměříži. Cílem bylo zefektivnit vyučování, zlepšení podmínek pro řízení školy a zabezpečení pedagogické práce i výsledků. Toho se mělo dosáhnout:

- a) zvýšením pravomocí ředitele při řízení školy,
- b) dělbě práce mezi ředitelem a odborovou organizací,
- c) ve značnějším osamostatnění činnosti PO ČSM,
- d) převzetí některých stanovených mimotřídních a mimoškolních úkolů sdružením rodičů a přátel školy,
- e) na vyřešení zdravotnické péče ve škole,

¹⁶⁷ Hlavním úkolem školy se stala výchova komunistického člověka a utváření vědecko sovětského názoru. Tuto „stránku“ učiva museli učitelé dokládat i ve svých písemných přípravách na vyučování.

Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků 1959 – 1983. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem.

¹⁶⁸ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků 1959 – 1983.* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem.

¹⁶⁹ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem.

- f) ve zřízení okresních školských správ,
- g) vymezení péče národních výborů o školu,
- h) zjednodušení administrativy,
- i) ve stanovené vztahu úplné ZDŠ ke školám ve školním obvodu,
- j) ve zlepšení školského dozoru.¹⁷⁰

To, co je pro nás dnes samozřejmostí, volné soboty, bylo v roce 1967 novinkou. Nejprve od 16. září 1967 mívali žáci volno každou sudou sobotu, od 6. ledna 1968 si mohli užívat volna i všechny liché soboty. 21. června 1968 bylo škole slavnostně předáno povolení užívat názvu ZDŠ bratrství Čechů a Slováků. Politická situace se stávala stále složitější.

Uzavírám první díl historie nové školy, v níž jsme se snažil přiblížit Vám události prvních deseti let, záměrně jsem se vyhýbal kotrmelcům, které přinášela doba komunistické nadvlády.

Přesto je na místě citovat ze zdejší kroniky, která začíná školní rok 1968/1969 slovy: „Sdělovací prostředky uvolnily svobodu slova a kritiku. Členové politických stran a společenských organizací, vlády i Národního shromáždění se diferencovali od cílů a hlavně metod politické praxe. Vznikly společenské organizace, pracující zaujímali stanoviska k různým otázkám rezolucemi. Uvolnily se i vztahy zahraniční politiky. Schůzky v Čierné nad Tisou (ČSSR a SSSR) a v Bratislavě měly některé zásadní záležitosti vyřešit. Dne 21. srpna 1968 obsadila vojska Varšavské smlouvy překvapivě naši republiku. Prezident Ludvík Svoboda odjel s doprovodem do Moskvy, kde byla sjednána dohoda o dočasném pobytu sovětských vojsk na našem území. V nervózní atmosféře se uzavíraly různé reformy, vešla v platnost federalizace státu. Listopadové usnesení ÚV KSČ se snažilo udat nový směr vývoje. Rázným řešením bylo zasedání v dubnu 1969. Novým tajemníkem ÚV KSČ byl zvolen na místo Alexandra Dubčeka Gustáv Husák. Byla nastoupena cesta vnější i vnitřní konsolidace, což znamenalo návrat k linii XIII. sjezdu KSČ.¹⁷¹

V Bystřici pod Hostýnem byla v roce 1969 v prostorách zámku umístěna sovětská vojenská posádka. Všechny uvedené události ovlivnily i běh života ve škole.¹⁷²

Přípravný týden a zahájení školního roku se učitelé sešli v týdnu před 1. zářím 1968, aby připravili školní rok. Byli plni událostí předchozích dnů. Ředitel školy Josef Barbořík přivítal 1. zářím 1968 žáky a učitele tímto projevem. „Drazí přátelé, vítám Vás po prázdninách ve

¹⁷⁰ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem.

¹⁷¹ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem.

¹⁷² *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem.

škole. Z druhé polovice prázdnin jsme moc neměli, neboť politické komplikace nám to pokazily. Stalo se v dějinách něco ojedinělého a bude to mít pro další vývoj důsledky. Hledejme posilu v této době v sobě, u svých blízkých a tu ve škole mezi dětmi, v práci, v našem lidu i ve vedení republiky. Pokud jde o mne, vašeho ředitele, jsem pro socialismus, obohacený o leninské ideje svobody, demokracie a humanity, horoucně miluji svou vlast a budu pro ni žít a pracovat.

Prosím Vás o spolupráci v soudržnosti a jednotě. Domnívám se, že zahájíme školní rok bez příkras, budeme se snažit uvést školu do chodu a vytvořit prostředí, kde bychom pracovali, prostředí důstojné českého dítěte a učitele. Jsme na frontě ducha ve změněných podmínkách, buďme proto rozumní. Kdykoli se řekne ZDŠ bratrství, necht' je to spojeno s pojmem pravého vlastenectví, prokazovaného prací, a spojovaného vždy s lidskostí. Přeji Vám ve školní práci hodně zdu a jinak hlavně zdraví.¹⁷³

23. října 1968 na Slavnosti zasazení Lípy svobody v proslovu ředitele zaznamenal: „Pamatuji si jak se sadili v říjnu 1918 Lípy svobody. Nebylo vesnice a města, kde by při tom neuspořádali slavnost osvobození našich národů od habsburského jha a slavnost vzniku Československé republiky. Stromy rostou pomalu a lípy přetrvávají staletí, mnoho pamatují. To měli naši otcové na mysli v roce 1918 a jakoby předpokládali, že lípy budou jednou vyprávět. Dnes jsou ty lípy pěkné stromy (na bystrickém náměstí v zatáčce ke kostelu) a svědčí o půlstoletí života naší republiky. Dnes nám skutečně lípy vyprávějí o počátcích naší samostatnosti, o prvním prezidentu T. G. Masarykovi, o pozdějších starostech a zápasech republiky, o její evropské proslulosti roku 1938, potom o mnichovské zradě, o druhé světové válce a naší okupaci hitlerovci, o vítězství spojenců v roce 1945 a osvobození naší vlasti Sovětskou armádou, o cestě republiky k socialismu, o budovatelských úspěších i omylech, o československém jaru roku 1968 a prezidentu Ludvíku Svobodovi.

Sadíme v jubilejním roce 1968 zase Lípu svobody. Předpokládáme, že poroste a za půl století bude opět vyprávět o osudech naší vlasti. Jsme přesvědčení a plní víry, že to bude vyprávění slavné o statečnosti, svobodě a socialistické bratrství našeho věčného lidu. Vy mladí se toho dočkáte a zavzpomínáte v roce 2018, jak jsme lípu sadili a jak žila republika v uplynulém století. Předávám naši Lípu svobody do opatrování a péče mladé generaci. Necht' lípa roste a pozdravuje všechny věrné Čechy a Slováky a naše vlastenecké Bystřičany i obyvatele široké

¹⁷³ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

podhostýnské krajiny a necht' jim mává jako šátečkem, když povedou děti do školy – ty děti a mladé lidi v nichž je národ vděčný.“¹⁷⁴ (viz. příloha XX, XXI)

16. srpna proběhla gratulace učitelského sboru řediteli školy blížícím se jeho 60. narozeninám. Sešli se všichni ve sborovně. Řediteli předal předseda ROH zlaté náramkové hodinky akt byl doprovázen spontánním potleskem a souhlasem z čehož bylo vidět jak měli učitelé ředitele rádi. Ředitel školy obdržel začátkem července 1970 dekret odboru školství ONV v Kroměříži ze 2. července 1970 jímž byl zproštěn dnem 30. června 1970 funkce ředitele ZDŠ bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem. V dekretu bylo uvedeno, že v měsíci červenci a srpnu 1970 kdy bude jmenovaný předávat školu a její zařízení mu bude vyplácen funkční přídavek 600 Kčs měsíčně. Nikdo se jmenovaným, ani s ROH o opatření nejednal, důvod nebyl uveden. Zmateční byla i okolnost, že odboru nepřísluší ředitele školy jmenovat ani zprošťovat, neboť to je kompetence rady OMV. Takové odměny a vděku se dostalo řediteli, který funkci konal dvacet let a do níž byl jmenován ministrem školství. V důsledku toho podal ředitel při dovršení zákonné věkové hranice v srpnu 1970 žádost o starobní důchod. Bylo mu vyhověno, neodešel ze školy nešťasten ani podlomen, neboť za něho mluví vykonané dílo, které přesáhlo obec i okres. Žáci, učitelé, rodiče, občané ho zahrnuli úctou a láskou, a to mu bylo nejvyšší odměnou. V uvedených měsících připravil předání školy nástupci, jímž se stal František Dvorník, dosavadní ředitel ZDŠ Františka Táborského v Bystřici pod Hostýnem. Zápis o předání školy má datum 6. srpna 1970.¹⁷⁵

Dodatečně dopsáno do kroniky 20. srpna 1974 okresním školským inspektorem Františkem Chytilém, že ředitel Josef Barbořík byl zproštěn funkce ředitele této školy za své zločiny proti SSSR a proti socialistickému zřízení naší vlasti v roce 1968, kdy organizoval v této škole kontrarevoluční atmosféru jak bylo prokázáno i při kontrole zápisu v této škole. Tuto kontrolu zápisu prováděli soudruzi František Dvorník a František Chytil, kteří k tomu byli zmocněni okresním výborem KSČ v Kroměříži. Kontrola byla datována dny 24. a 26. února 1970.¹⁷⁶

Nyní se o dějinách školy zaměřím na rozmezí let 1969 až 1979.

¹⁷⁴ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁷⁵ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁷⁶ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

Léta 1969 – 1979

Po odchodu Josefa Barboříka do starobního důchodu v srpnu 1970 působil do roku 1974 ve funkci ředitele František Dvorník, který byl ředitelem až do školního roku 1974 a z účinnosti 1. srpna 1974 byl soudruh František Dvorník nositel státního vyznamenání vzorný učitel, schválen předsednictvem OV KSČ v Kroměříži a jmenován radou ONV v Kroměříži okresním školním inspektorem. Ředitelkou ZDŠ bratrství Čechů a Slováků byla od tohoto data schválena předsednictvem OV KSČ a jmenována radou ONV v Kroměříži soudružka Marie Chytilová, dosavadní zástupkyně ředitele této školy. Funkci ředitele školy vykonávala až do roku 1977 kdy se jejím nástupcem stal Karel Kurečka. Pro značný nárůst počtu žáků a kvůli nedostatku místností na prvním stupni docházelo i ke směnování žáků. Významným událostem školy na podzim roku 1969 patřila oslava 10. výročí její existence. Nadále pokračovala družba s trenčínskými. Až do roku 1990 byla velmi intenzivní. Uskutečnila se celá řada vzájemných návštěv, hospitací, besed i neformálních přátelských setkání. Stalo se pravidlem, že školní výlety našich šestáků směřovaly do Trenčína a naopak, zdejší žáci se každoročně těšili na setkání se slovenskými kamarády, s nimiž si také dopisovali. Informace z roku 1970 kdy byl oplocen a poprvé obdělán školní pozemek a v následujícím roce byl zbudován skleník a místnost na ukládání pracovního náradí. V únoru 1974 byl pro žáky sedmých tříd zorganizován lyžařský kurz, který se pak pravidelně pořádal na Dolní Bečvě. Od školního roku 1975 až 1976 byla zahájena výuka podle nové školské soustavy (množinová matematika), došlo také na změnu v organizaci vzdělávání (1. stupeň tvořil 1. – 4. ročník, 2. stupeň 5. – 8. ročník).¹⁷⁷

V té době byl kladen velký důraz na ateistickou výchovu, všichni učitelé se museli pravidelně zúčastňovat školení ideově politické výchovy (IPV), byly vedeny přesné statistiky rozmístování žáků do prioritních oborů, jakými byly vojenské školy či učiliště, hornictví, strojírenství, stavebnictví a zemědělství. Žáci pravidelně co pět let nacvičovali spartakiádní skladby. V kronice se také můžeme dočíst o veřejně prospěšných pracích žáků i učitelů, o sběru odpadového materiálu a léčivých bylin.¹⁷⁸

¹⁷⁷ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁷⁸ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

Léta 1979 – 1989

V lednu 1979 byly v důsledku tíživé energetické situace o tři týdny prodlouženy zimní prázdniny. V červnu byla dokončena výstavba dopravního hřiště, vyasfaltovány prostory pro hřiště na házenou, odbíjenou i běžecká dráha. Převážně zásluhou brigádnické činnosti rodičů vznikl kolem části areálu školy zděný plot, na své dokončení čekal do roku 1981.¹⁷⁹

V létě 1980 byli nejaktivnější pionýři vybráni do zahraničních táborů v Rumunsku a NDR, letní tábory se organizovaly také v Hrubém Jeseníku, Valašské Bystřici a v Ostravě. Obdobně byly zřizovány letní pionýrské tábory až do roku 1990.¹⁸⁰

Od roku 1980 se učitelé 1. stupně specializovali na 1. a 2. ročník a 3. a 4. ročník. Pro čtvrtáky a pátáky byl v Přerově zorganizován plavecký výcvik. Od školního roku 1983/1984 se ho zúčastňovali žáci 3. a 4. ročníku už v Kroměříži. Zajížděli tam také na doprání kurz. V závěru 70. a počátkem 80. let získávali naši žáci stále více ocenění v oblasti sportu. Dařilo se jim v atletice, házené, stolním tenise, malé kopané i ve fotbalových turnajích. Větší důraz byl kladen také na soutěže branného charakteru (například v roce 1985 se uskutečnil 1. ročník Branného závodu Vladimíra Remka, jehož zahájení se zúčastnil první československý kosmonaut osobně).¹⁸¹

Po odchodu Karla Kurečky na místo školního inspektora v roce 1981 se stal ředitelem školy Jaroslav Otáhal, který stál v jejím čele až do roku 1990.

V průběhu let 1981 – 1983 probíhala generální oprava šaten a elektroinstalace. V roce 1985 došlo také k přípravě plánované přístavby školy. Výstavba osmi třídního pavilonu 1. stupně byla zahájena v lednu 1986.¹⁸²

25. výročí existence školy oslavili naši učitelé společně se slovenskými učiteli v září roku 1984 Dnem otevřených dveří, prohlídkou budovy a prostřednictvím dokumentárního filmu se mohli seznámit s tím, jak postupně celá stavba vznikala. Odměnou našim pedagogům byla pozvánka do Trenčína, kde se pak obdobná oslava výročí školy konala v roce 1985. Od září 1986 byl zřízena třída s rozšířenou výukou tělesné výchovy (chlapci se zaměřením na

¹⁷⁹ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁸⁰ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁸¹ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁸² *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

kopanou, a dívky na lehkou atletiku), byly také zahájeny přípravy na zavedení třídy s rozšířenou výukou němčiny.¹⁸³

V průběhu roku došlo na hlavní budově k výměně střešní krytiny. Výstavba pavilonu pro 1. stupeň pokračovala velmi intenzivně, proto se v něm žáci začali učit už od 1. února 1988. Mohlo se tedy přikročit k výstavbě šaten, sociálního zařízení a tělocvičny. Druhá část přístavby byla předána k užívání v říjnu téhož roku.¹⁸⁴

Od září 1987 byla v jazykové třídě 3. ročníku zahájena výuka němčiny, žáci 5. ročníku měli možnost navštěvovat další sportovní třídu (pro mladé sportovce byla organizována v zimních i letních měsících soustředění) a druháci se radovali z týdenního pobytu v rajnochovické škole v přírodě. Byly zavedeny pravidelné třídnické hodiny, větší pozornost se věnovala i zaostávajícím žákům. V zájmu uplatňování moderních vyučovacích metod byla zřízena pracovna didaktické techniky, která byla v následujícím roce obohacena o videorekordér (dar s. p. TON) a barvený televizor.¹⁸⁵

V rámci letní pionýrské činnosti byla v Tatranské Lomnici zbudována vlastní základna, v níž si postupně užívalo prázdnin na 120 dětí.¹⁸⁶

Škola se i v dalším roce mohla chlubit třídami s rozšířenou výukou tělesné výchovy a němčiny. V roce 1989 byl nově oplocen školní pozemek, v tělocvičně byly instalovány ochranné sítě a školní jídelnu od té doby zdobí dřevěné obložení.¹⁸⁷

¹⁸³ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁸⁴ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁸⁵ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁸⁶ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

¹⁸⁷ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

Školní léta 1968/69 – 1989/90 ZDŠ T.G.Masaryka

V tomto období v pamětní knize nejsou žádné dochované záznamy a nedochovala se žádná literatura popisující tato léta, pokusím se toto období zmapovat pouze dle dostupného almanachu místní školy.

Nový školní rok začal opět v napjatém ovzduší, protože na našem území byla vojska SSSR, NDR, Bulharska, Polska a Maďarska, která sem vstoupila 21. srpna 1968. Život v následujících letech byl opět zpolitizován – nastalo období tzv. „normalizace“. Probíhající konsolidace zasáhla nepříznivě do životů dětí a celých rodin.

Učitelé absolvovali pohovory o své politické způsobilosti, museli se angažovat v zájmových kroužcích, museli navštěvovat nová politická školení, byly zavedeny administrativní povinnosti – plány, záznamy, deníky opatření, přehledy. Začalo období družeb - také naší škole byl přidělen družební partner – ZDŠ ve Zlatých Moravicích. Po roce 1989 tato družba skončila.¹⁸⁸

V letech 1968 – 1973 byl oddělen I. stupeň – 1. – 5. ročník se sídlem na náměstí. Škola měla název Základní škola Františka Táborského. Jejím ředitelem byl do roku 1970 František Dvorník. Ředitelem samostatného II. stupně se stal Jaroslav Sklenář, který obnovil název ZDŠ T. G. Masaryka.

V době normalizace byly záměrně rozdrobeny učitelské sbory, mnozí učitelé byli přeloženi. Novou ředitelkou se stala Anna Badinková z Holešova.

V roce 1972 byla postavena kotelna, zavedeno ústřední topení a rekonstruován vodovod.

Ve školním roce 1973 – 1974 byly opět sloučeny oba stupně škol. Ředitelem byl v letech 1973 /77 a 1988/91 Karel Kučerka.

Za ředitelky Jaroslavy Neštukové v letech 1977/78 – 1987/88 byla uskutečněna přístavba na I. stupni na náměstí. V nových prostorách byly zřízeny učebny, místnosti školní družiny, tělocvična a byt.¹⁸⁹

¹⁸⁸ *Almanach města Bystřice pod Hostýnem 1897 – 1997*. Bystřice pod Hostýnem: 1997. s. 17.

¹⁸⁹ *Almanach města Bystřice pod Hostýnem 1897 – 1997*. Bystřice pod Hostýnem: 1997. s. 17.

1. září 1976 začala v prvních ročnících výuka podle nové koncepce. Pro veřejnost se změnila na výuku množin. Vznikla základní škola s desetiletou školní docházkou (8 let základní škole a 2 roky na vyšším stupni a učebních oborů). Změnily se osnovy, obsáhlé a náročné učebnice byly zahlceny podrobnostmi. Škola byla přetížena, ztrácel se žák. V čele škol stáli jen ideově prověření ředitelé, na školách měli výsadní postavení členové KSČ. Pozitivním činem byl roku 1974 vznik pěveckého sboru pod vedením paní učitelky Pavly Caletkové.¹⁹⁰

¹⁹⁰ *Almanach města Bystřice pod Hostýnem 1897 – 1997*. Bystřice pod Hostýnem: 1997. s. 17.

8 Od roku 1989 k současnosti

17. listopad 1989 je pro naši společnost počátkem přechodu od totalitního režimu k demokratickému systému. Klidný a nenásilný přechod označovaný „něžná“ či „sametová“ revoluce zahajuje zásadní změny v celé naší zemi, společenském uspořádání zahraniční a ekonomické politice. Tyto události se projevují také v kultuře a ve školství.

8.1 Změny v naší zemi po roce 1989

Ústavní článek o vedoucí úloze KSČ ve společnosti byl zrušen 29. listopadu 1989. Hlavním iniciátorem nového vývoje v České republice byla to jedna z nejvýznamnějších postav revolučního dění, který se v prosinci roku 1989 stal prezidentem republiky. Na jaře roku 1990 je novelizován občanský a trestní zákoník a jsou schváleny zákony, které upravovaly vytváření a posilování demokratické společnosti (o sdružování občanů, o právu shromažďovacím, petičním, o zrovnoprávnění všech forem vlastnictví a jiných).¹⁹¹

V červnu roku 1990 se konají první svobodné volby od roku 1946, které potvrdily nastoupený politický směr. V těchto parlamentních volbách zvítězilo Občanské fórum, které bylo v listopadových událostí hlavním orgánem opozičního hnutí. Občanské fórum sdružovalo široké avšak různorodé, protikomunistické směry a skupiny. Jejich názorové rozdíly způsobily v dubnu 1991 rozpad Občanského fóra na několik samostatných stran, z nichž nejvýznamnější místo zaujala početně nejsilnější a nejlépe organizovaná Občanská demokratická strana (ODS), vedená Václavem Klausem.¹⁹²

Na Slovensku vystupovalo od listopadu 1989 opoziční hnutí veřejnost proti násilí (VPN), které se stejně jako Občanské fórum stalo vítězným hnutím v červnových volbách roku 1990. Po rozpadu VPN v roce 1991 získalo na Slovensku největší podporu hnutí za demokratické Slovensko (HZDS), založené V. Mečiarom.¹⁹³

Začátkem roku 1990 probíhal mezi českou a slovenskou politickou reprezentací spor o podobu státoprávního uspořádání a pojmenování státu, který byl završen dne 20. dubna 1990

¹⁹¹ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 82.

¹⁹² ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 82.

¹⁹³ KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury českých zemí a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice: KORA, 1997. s. 192 – 193.

přijetím nového oficiálního názvu Česká a Slovenská Federativní republika, a následovala druhá volba Václava Havla prezidentem.¹⁹⁴

Cílem bylo odstranit socialistický model centrálně řízeného, plánovaného hospodářství a přejít k principům tržního hospodářství. Rokem 1991 se začíná uskutečňovat rozsáhlá ekonomická transformace, která vycházela z koncepce radikální reformy (prosazené ministrem financí Václavem Klausem) a spočívala v rychlém procesu privatizace a potlačení hospodářské úlohy státu.¹⁹⁵

Snahou naší země bylo zejména vymanění ze všech závislostí na sovětském svazu, k čemuž pomohlo rozpuštění RVHP i Varšavské smlouvy. V roce 1990 se Československo stalo členem Rady Evropy a v prosinci 1991 podepsalo dohodu o přidružení k Evropskému společenství (pozdější Evropské Unii)¹⁹⁶

V letech 1991 – 1992 se projevují problémy, které jsou umocňovány národnostními spory mezi Čechy a Slováky. Slovenský národ touží po dosažení politické svébytnosti a následuje rozostření vzájemných vztahů. Po druhých parlamentních volbách v červnu 1992 zatímco v českých zemích zvítězila pravicová Občanská demokratická strana v čele s Václavem Klausem, na Slovensku získalo nejvíce hlasů Hnutí za demokratické Slovensko v čele s Vladimírem Mečiarom.¹⁹⁷

Pramení tak odlišná orientace obou národů k otázce státoprávního uspořádání Československa. Nastávají složitá jednání, která nakonec dospěla k rozhodnutí o rozdělení federace. Dne 25. listopadu 1992 byl schválen zákon o zániku ČSFR a 16. prosince 1992 přijata ústava českého státu. Od 1. ledna 1993 existovaly dva samostatné státy – Česká republika, Slovenská republika. Prezidentem nově vzniklé republiky byl 26. ledna 1993 zvolen Václav Havel.¹⁹⁸

Tento vývoj patří k nedávné historii, kterou si většina z nás ještě pamatuje.

¹⁹⁴ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 85. – 86.

¹⁹⁵ ČORNĚJ, P. *Vše podstatné z českých dějin*. 1. vyd. Praha: Práh, 1992. s. 45.

¹⁹⁶ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 84.

¹⁹⁷ ČORNĚJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. s. 45.

¹⁹⁸ KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury českých zemí a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice: KORA, 1997. s. 193 – 194.

8. 2 Vývoj českého školství

Změny které probíhaly po listopadu 1989, se také promítly v oblasti školství. Potřeba nové koncepce systému vzdělávání a výchovy vedla v roce 1990 k přijetí nového školského zákona z roku 1984, která změnila některá ustanovení zákona a zrušila monopol státu v oblasti školství, zákon č. 171/1990 Sb. ze dne 3. května 1990, kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol.¹⁹⁹

Podle § 1 a § 2 zákona č. 171/1990 Sb. z 3. března 1990 se staly součástí československé výchovně vzdělávací soustavy základní školy, učiliště a střední školy. Soustavu základních a středních škol tvořily základní škola, základní umělecká škola, učiliště, střední odborné učiliště, gymnázium, střední odborná škola a speciální školy.²⁰⁰

§ 5 a § 6 zákona č. 171/1990 Sb. z 3. března 1990 upravuje: Základní škola, která poskytovala základní vzdělání, měla podle novely 9. ročníků. Jejich úkolem bylo zabezpečovat rozumovou výchovu, poskytovat mravní, estetickou, pracovní, zdravotní, tělesnou a ekologickou výchovu a umožňovat také výchovu náboženskou.²⁰¹

Mezi střední školy novela opět zařadila střední odborné učiliště, gymnázium a střední odbornou školu § 7 zákona č. 171/1990 Sb. z 3. března 1990.²⁰²

Důležitou změnou ve školském zákoně představovala možnost zřizování víceletých gymnázií podle § 15 zákona č. 171/1990 Sb. o soustavě základních středních škol z 22. března 1984, neboť dosud trvalo studium na tomto typu školy pouze čtyři roky.²⁰³

Podle této novely však mohlo mít gymnázium nejméně čtyři a nejvíce osm ročníků při čemž první a čtvrtý ročník osmiletého gymnázia bylo možné zřídit i při základní škole.

Podle § 15 a § 19 zákona č. 171/1990 Sb. z 3. května a podle § 63 téhož zákona se víceletá gymnázia měla zřizovat od 1. září 1990. Zatímco studium na střední škole zahajovali žáci až po absolvování základní školy, do prvního ročníku osmiletého gymnázia mohli být přijati již po úspěšném ukončení pátého ročníku základní školy.²⁰⁴

¹⁹⁹ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 69.

²⁰⁰ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 63.

²⁰¹ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 64, 69.

²⁰² KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 64 – 65.

²⁰³ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 59.

²⁰⁴ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 66 – 69.

Podle § 28 - § 33 zákona č. 171/1990 Sb. z 3. května 1990, do soustavy základních a středních škol patřily také speciální školy, které se dále členily na speciální základní školy (9 ročníků), speciální střední školy, zvláštní školy (9 ročníků), odborná učiliště a pomocné školy (10 ročníků),²⁰⁵ které byly zavedeny místo dosavadních škol pro mládež vyžadující zvláštní péči.

Podle § 57 a, b, c zákona č. 171/1990 Sb. z 3. května 1990 nově byly upraveny školy soukromé a církevní. Vzdělání které mohli žáci získat v těchto školách, bylo označeno za rovnocenné se vzděláním získaným v ostatních školách uvedených zákonem.²⁰⁶

Podle § 34 zákona č. 171/1990 Sb. z 3. května 1990 další podstatnou změnou v ustanovení je délka povinné školní docházky, která byla upravena na devět let. (pro děti od 6 do 15 let)²⁰⁷

Zákon o soustavě základních a středních škol kromě novely z roku 1990 prošel několika dalšími úpravami. V současnosti určuje podobu našeho školství zákon o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol. Podle § 1 zákona č. 29 z roku 1984 Sb. Soustavu základních a středních škol tvoří základní škola, učiliště, střední odborné učiliště, gymnázium, střední odborná škola a speciální školy. Zatímco v těchto školách mají žáci právo na bezplatné vzdělání, v případě soukromých, církevních a vyšších odborných škol je možné právo na vzdělání podle § 2 - § 4 zákona č. 29/1984 Sb. zajišťovat za úplaty.

Podle § 5 - § 6 zákona č. 29/1984 Sb. o soustavě základních a středních škol a vyšších odborných škol má základní škola poskytovat základní vzdělání a připravovat žáky pro další studium a praxi. Má devět ročníků a člení se na první stupeň (1. – 5. ročníků) a druhý stupeň (6. – 9. ročníků). Pokud nejsou podmínky pro zřízení všech devíti ročníků je možné zřídit základní školu, která nemá všechny ročníky. Žáci po ukončení této školy pokračují v plnění povinné školní docházky v základní škole se všemi ročníky. Podle zákona mají mít základní školy průměrný počet nejméně 17 žáků ve třídě. Výjimku představují základní školy s jednou nebo dvěma třídami prvního stupně, zde je průměrný počet nejméně 13 žáků ve třídě a základní školy tvořené samostatnými třídami všech ročníků I. stupně kde je průměrný počet 15 žáků ve třídě.

²⁰⁵ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 67 – 68.

²⁰⁶ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 68 – 69.

²⁰⁷ KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. s. 68.

Školský zákon o povinné školní docházce, o základních uměleckých školách, učilištích, středních školách, speciálních, soukromých a církevních školách se nezměnil a zůstal zachován ve znění, které uvádí novela z roku 1990. Do výchovně vzdělávací soustavy je zařazen další typ vyšší odborná škola, podle § 27 a zákona č. 29/1984 Sb. o soustavě základních a středních škol a vyšších odborných škol, která je určena pro žáky, kteří již získali úplné střední nebo úplné střední odborné vzdělání. Jejím úkolem je připravovat pro kvalifikovaný výkon náročných odborných činností nebo prohlubovat dosažené vzdělání pro výkon konkrétních náročných činností. Tato škola poskytuje vyšší odborné vzdělání a je zakončena absolutoriem, jehož úspěšné vykonání opravňuje žáky užívat za svým jménem označení absolventa vyšší odborné školy.

Důležitým právním krokem v oblasti školství patří kromě zmíněného školského zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství. Na zákony dále navazuje řada předpisů jedná se zejména o vyhlášky vydané ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT). Jedná se vyhlášku o základní škole č. 291/1991 Sb., vyhláška o soukromých školách č.353/1991 Sb., vyhláška o speciálních školách a speciálních mateřských školách č. 127/1997 Sb. a jiných. Další instrukce vycházejí v podobě směrnic a Metodických pokynů k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol; a školských zařízení, Metodický pokyn k prevenci sociálně patologických jevů dětí a mládeže; metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví; Směrnice k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení; a jiné.

Po roce 1990 se v našem školství začíná hovořit o transformaci, která se měla týkat struktury a organizace školského systému, obsahové stránky vzdělání, ale také vnitřního života školy. V demokratické společnosti přestal platit jednotný program. Začaly vznikat různé školské koncepce, modely. Jejich podoba vycházela z rozmanitých vzdělávacích požadavků ze strany rodičů s individuálních možností a odlišností dětí ale také z potřeby existence různých alternativ výchovy člověka. Tento trend směřoval k dosažení pluralitního školského systému, který odpovídá demokratickému pojetí společnosti.²⁰⁸

²⁰⁸ GRECMANOVÁ, H. aj. Obecná pedagogika II. 1. vyd. Olomouc: Hanex, 1998. s. 145 – 146.

Vedle státních veřejných škol se objevily také školy neveřejné (soukromé a církevní), byly zřízeny také různé „alternativní školy“, které začínají uplatňovat některé inovační programy a postupy. Tyto školy je možné označit bez ohledu na zřizovatele, které se odlišují od hlavního proudu běžných, standardních škol dané vzdělávací soustavy. Tato odlišnost alternativních škol může spočívat v jiných způsobech organizace výuky nebo školního života, ve specifickém výchovně vzdělávacím programu, v užívání netradičních forem, metod, způsobu hodnocení a jiné. K alternativním školám se řadí jednak klasické reformní školy jako jsou například waldorvská, montessoriovská, jenská a freinetovská škola, dále různé typy církevních škol a také moderní alternativní systémy (projektové vyučování, otevřené vyučování, integrovaná tématická výuka, programy Zdravá škola, Začít spolu a jiné).²⁰⁹

Jistou variantu školských alternativ představují také programy, které byly vytvořeny pro oblast základního školství. V současné době u nás existují tři vzdělávací programy. Jedná se o program: Základní škola (1996) , národní škola (1997) a obecná škola (1997). Program obecná škola se v původním projektu z roku 1995 týkal jen 1. – 5. ročníku, pro 6. – 9. ročník byl od roku 1996 schválen vzdělávací program Občanská škola. Od školního roku 1997/1998 byly oba programy sloučeny a označeny společným názvem Obecná škola.²¹⁰

²⁰⁹ PRŮCHA, J. *Alternativní škola a inovace ve vzdělání*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 20,49.

²¹⁰ PRŮCHA, J., WALTEROVA, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998. s. 141, 304.

8. 3 Základní školy v Bystřici pod Hostýnem

17. listopadu 1989 znamenal nejen v naší republice, ale i ve školství začátek převratných změn. Hned v prosinci 1989 byly zrušeny politické organizace, pionýrská organizace, povinná angažovanost, oslovování soudruhu, direktivní řízení, výuka branné výchovy a branná cvičení. Vše se vracelo k demokratickým principům.²¹¹

Změnily se osnovy, byla rozšířená povinná výuka cizích jazyků. Ustoupilo se od osnov „nová koncepce“, začala vznikat nová nakladatelství s velkou nabídkou knih. Škola v Leninově ulici se mohla vrátit k původnímu jménu škola T. G. Masaryka. Na jaře roku 1990 byli odvoláni všichni ředitelé škol okresu Kroměříž. Ve školním roce 1991/1992 nastoupila nová ředitelka Vlasta Bajerová.²¹²

Historická budova bývalé chlapecké měšťanské školy v Nádražní ulici prošla rozsáhlou rekonstrukcí. Po zavedení plynu byly nevyužité sklepní prostory přeměněny na sklad učebnic a dílny pro výuku technický prací. Uvolněné třídy v přízemí se staly odbornými pracovnyami pro předmět informatika, pro výuku cizích jazyků a pro ruční práce. Od roku 1996/1997 je zavedena povinná devítiletá docházka. Změny v obsahu našeho školství však pokračují. Škola je v neustálém pohybu a očekávání nového.²¹³

Jelikož jsem se v první části své diplomové práce podrobněji věnoval nejstarší škole v Bystřici pod Hostýnem T. G. Masaryka v další podkapitole se zaměřím na události, které se odehrávaly v základní devítileté škole bratrství Čechů a Slováků.²¹⁴

²¹¹ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

²¹² *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

²¹³ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem

²¹⁴ *Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924.* Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem

ZDŠ bratrství Čechů a Slováků, léta 1989 - 1999

Jak jsem se již zmínil v úvodu této kapitoly, byli odvolání všichni ředitelé škol v okrese Kroměříž. Tehdejší ředitel Jaroslav Otáhal se nepřihlásil do konkurzu na obsazení této vedoucí funkce a od 1. června 1990 byl řízením školy pověřen Zdeněk Pánek.

Znovu nahlédněme do školní kroniky. Tentokrát proto, abychom poodhalili osudy školy v dalším desetiletí.²¹⁵

V letech 1990 – 1992 byl ředitelem školy Jaroslav Sklenář a až do roku 1999 pak Milan Krejčí. Od té doby vede školu Blanka Moráčková.²¹⁶

Nyní už se soustředíme na nejdůležitější události školy devadesátých let. V roce 1990 se první ředitel školy Josef Barbořík dočkal své rehabilitace (viz. příloha XXII) a Jaroslav Sklenář ocenění za statečnost a morální kredit v letech 1948 – 1968. (viz. příloha XXIII) Konec éry socialismu a počátky budování demokratické společnosti si vynutily i změny ve školství; staré učebnice byly postupně nahrazovány novými, kromě němčiny ve třídách s rozšířenou výukou jazyka (zavedeny od školního roku 1987/1988) se začalo s výukou angličtiny. Mnohem větší důraz byl kladen na výchovu k občanství a k ekologickému jednání, velká péče byla věnována dětem s logopedickými vadami, vznikly dyslektické kroužky. Od března 1992 začal pracovat Klub rodičů jako nástupnická organizace SRPŠ (Sdružení rodičů a přátel školy). Zřízena byla i celoškolská žákovská samospráva, která dbala na zlepšení estetického vzhledu tříd a školy a podílela se na akcích organizovaných školou.²¹⁷

Škola se dočkala opravy elektroinstalace a výměny osvětlení, opraveny byly i šatny a vestavěné skříně ve třídách. V roce 1992 byl změněn systém vytápění, budova byla napojena na plynovou kotelnu na sídlišti. V rámci modernizace výchovných metod a postupů mohli učitelé začít využívat kopírky, tiskárny i počítače. Ve školním roce 1992/1993 zde byla zřízena první počítačová učebna (a v roce následujícím byl zaveden nepovinný předmět informatika a základy výpočetní techniky). Žáci tehdy měli také poprvé možnost postoupit do 9. ročníku. V roce 1994 se prvňáčci začali učit podle projektu Obecné školy. Za úspěšnou účast v soutěži obdržela škola dotaci 200 000 Kč, za kterou byl zakoupen dataprojektor,

²¹⁵ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²¹⁶ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²¹⁷ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

počítače a další kopírka. O rok později získala částku 100 000 Kč za práci Multimediální učebna – využití multimédií ve výuce, za níž vybavila učebnu výpočetní techniky.²¹⁸

Těm starším se určitě vryly do paměti besedy s vynikajícím znalcem historie zdejšího regionu, Josefem Barboříkem, o dějinách města. Zapomenout se nedá ani na generální opravu vodoinstalace v hlavní budově, která probíhala za plného provozu školy. V prostorách suterénu byl poprvé zřízen školní bufet s širokou nabídkou pochutin a svačinek, ale i školních potřeb.²¹⁹

Vzdělávací cíle a učební plány byly o rok později ovlivněny reorganizací základního školství – znovu byla ustanovena povinná devítiletá školní docházka, dále výuka cizího jazyka pro všechny žáky od 4. ročníku. S platností od školního roku 1996/1997 se stal 5. ročník opět součástí 1. stupně, žákům 6. ročníku přibyl předmět rodinná výchova. Širší byla i nabídka výuky výpočetní techniky (za vítězný projekt Proxima se rozšířilo vybavení její učebny o speciální multimediální projekční zařízení). Učitelé byli informováni o osnovách Občanské a Základní školy, pro níž se nakonec rozhodli. Žáci osmého ročníku poprvé navštívili Informační a poradenské středisko Úřadu práce v Kroměříži, kde se seznámili s možnostmi dalšího studia a volby povolání.²²⁰

Od školního roku 1997/1998 se součástí plánu školy stal i plán protidrogové prevence, byla ustanovena protidrogová koordinátora.²²¹

5. června 1999 si při slavnostním setkání pedagogických pracovníků všichni připomněli 40. výročí školy.²²²

Budeme-li bilancovat 90. léta nesmíme opomenout dlouhodobě výborných výsledků ve sportovních, jazykových, pěveckých i výtvarných soutěžích. Pěkných výsledků dosáhli žáci také v matematické olympiádě. V závěru této dekády můžeme zaznamenat i vzrůstající úspěchy v oblasti zeměpisných a chemických olympiád.²²³

²¹⁸ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²¹⁹ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²²⁰ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²²¹ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²²² *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²²³ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

ZDŠ bratrství Čechů a Slováků, léta 1999 – 2009

Dostali jsme se k poslednímu desetiletí existence školy, během něhož se pod vedením Blanky Moráčkové staly jejími prioritami výuka cizích jazyků, environmentální výchova, výuka výpočetní techniky. Dále je zdůrazňována osobnostní a sociální výchova žáků a individuální péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.²²⁴

Počátkem ledna se stala administrativní součástí školy školní jídelna. Za účelem zkvalitnění spolupráce školy s veřejností byla v červnu roku 2000 zřízena Rada školy. Od července vstoupila škola do právní subjektivity – město ji zřídilo jako svou příspěvkovou organizaci.²²⁵

Škola začala nabízet kromě běžné výuky i jiné organizační formy, například projekty se zaměřením proti šikaně, na podporu environmentálního vzdělávání a projektové dny s tématy osobnostní a sociální výchovy. Byla zřízena schránka důvěry. Nejstarší žáci dostali možnost zúčastnit se poprvé kurzu společenského chování. Spolupráce s klubem rodičů nabírala neformálního charakteru (perníčky pro na 1. stupni a časem pro všechny žáky, diskotéky pro mládež). Zasluhou Soukromé jazykové školy Zlín se i ti nejmenší mohli začít učit angličtinu, intenzivní byla také spolupráce se soukromou hudební školou Keyboard music. Na jaře využilo 18 žáků možnosti šestidenního zájezdu do Velké Británie, organizovaného vyučujícími angličtiny.²²⁶

V tomtéž roce probíhala i první fáze přeměny školního pozemku na okrasnou a odpočinkovou zahradu. Do školní jídelny byla zavedena plynová přípojka. Během prázdnin čekalo na všechny velké překvapení – stará sborovna se proměnila v útulně vyhlížející studovnu.²²⁷

Sportumilovní žáci přivítali otevření víceúčelového hřiště. Poprvé se uskutečnilo slavnostní rozloučení s žáky 9. tříd. Všichni obdrželi pamětní listy a ocenění žáci i knižní odměny.²²⁸

²²⁴ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků.* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²²⁵ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků.* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²²⁶ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků.* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²²⁷ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků.* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²²⁸ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků.* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

V září 2001 začal vznikat rozsáhlý a dlouhodobý projekt Naši sousedé, který měl za cíl vytvářet v žácích pozitivní vztah ke Slovensku i k dalším zemím Evropské unie. V rámci projektu Slunce do škol byl nad vchodem do budovy instalován demonstrační fotovoltaický panel, který dodává elektrickou energii do sítě. Od ledna rozšířila školní jídelna nabídku – výběr ze dvou jídel, strážníci obdrželi namísto stravenek elektronické čipy. V prostorách pavilonu 1. stupně byla zřízena učebna cizích jazyků, díky projektu Internet do škol se vybuďovala i druhá učebna výpočetní techniky. Většina učitelů absolvovala školení počítačové gramotnosti a mohla tak využívat svých znalostí při výuce. Škola byla bezdrátově připojena na internet. V rámci zlepšení vztahů ve třídách si žáci sestavili pravidla soužití i spolupráce a také Chartu proti šikaně.²²⁹

Škola má vypracovaný systém projektových dnů od 1. do 9. ročníku zaměřených na zdravý životní styl, začala využívat odborných konzultací školního psychologa. Pro třídy ve kterých se vyskytovaly problémové vztahy, byly sestaveny speciální programy.²³⁰

Byla ustanovena koordinátora environmentální výchovy, která měla garantovat plnění stále většího množství úkolů zaměřených na problematiku životního prostředí.²³¹

Od školního roku 2001/2002 si žáci každoročně připravují přehlídku svých dovedností, vtipných scének a společných vystoupení, které prezentují svým spolužákům a rodičům na školní akademii. V červnu přivítal škola dvacetičlennou delegaci učitelů až z dalekého Islandu.²³²

Po prázdninách začali žáci společně s učiteli aktivně plnit program environmentálního vzdělávání a osvěty (Den Země, Den Vody a jiné). Tradicí se stalo pořádání vánočního jarmarku s kulturním vystoupením dětí a v květnu organizování soutěže Mluvený projev.

V 7 třídách se žáci dočkali výměny školního nábytku, byla opravena i střecha školní jídelny. V následujícím roce byly nově vybaveny učebny přírodopisu, chemie a fyziky, investováno bylo do školního nábytku v dalších 11 třídách a do vybavení ve dvou kabinetech. V roce 2004/2005 se „alma mater“ stala pilotní školou projektu KEV – Ekogramotnost do škol. Za aktivní přístup k plnění všech úkolů v oblasti environmentální výchovy získal titul Ekoškola 2005. Pod vedením koordinátory si členové ekotýmu připravili 1. žakovskou ekologickou

²²⁹ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²³⁰ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²³¹ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²³² *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků*. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

konferenci na téma – Všeho s mírou. Na chodbách školy se objevily kontejnery pro tříděný odpad.²³³

Zásluhou rekonstrukce hlavního vchodu a výměny části oken dostala budova školy modernější vzhled. Nová okna i klimatizace byly vyměněny i ve školní jídelně.²³⁴

Další školní rok přinesl především nové aktivity v oblasti EVVO, za něž škola obdržela na období 2006 – 2008 mezinárodní titul Ekoškola a cenu stálé oborové konference EVVO Zlínského kraje. Škola sestavila vlastní Ekokodex. Všichni se se zájmem zúčastnili i druhé ekologické konference pořádané ekotýmem školy.²³⁵

V rámci projektu VIP – kariéra bylo od září zřízeno školní poradenské pracoviště (ŠPP), které pomáhá zkvalitňovat klima ve škole, zlepšuje poradenskou práci a péči o žáky. Vznikla třída pro děti s logopedickými vadami. Pro žáky 7. ročníku a zájemce 8. a 9. ročníku byl uspořádán pobytový lyžařský a současně poprvé i snowboardový kurz. V rámci modernizace výuky žáci mohou využívat učebnu s interaktivní tabulí, samozřejmostí se stal školní intranet. Gigantický úkol – přípravu na výuku podle vlastního školského vzdělávacího programu (ŠVP) školu teprve čekal.²³⁶

V dalším roce bylo úsilí učitelů i žáků oceněno – titulem Škola udržitelného rozvoje 1. stupně na léta 2005 – 2008. Během roku 2007 byla z nadace Veronica vyčleněna částka 50 000 Kč na úpravu školního pozemku. Stále větší péče byla věnována žákům talentovaným i se specifickými vzdělávacími potřebami. Velmi populárním se stal program Velcí učí malé, v němž si žáci 2. stupně prakticky vyzkoušeli své pedagogické schopnosti mezi drobotinou na 1. stupni.²³⁷

Od září 2007 se začalo učit podle vlastního Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Škola porozumění, a to v 1. a 6. ročníku. Žáci si mohou vybrat z široké nabídky volitelných předmětů (jazyk německý, konverzace z jazyka anglického, výtvarný seminář, ekologicko-biologické praktikum a základy míčových her). Škola obhájila mezinárodní titul Ekoškola na období 2008 – 2010. Ve školním pedagogickém pracovišti

²³³ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²³⁴ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²³⁵ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²³⁶ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²³⁷ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

pracují školní psycholožka a speciální pedagožka, které se podílejí na zlepšování vzájemných vztahů mezi žáky, ale především na odstraňování negativních jevů.²³⁸

Byly zrekonstruovány a zatepleny spojovací krčky do budov s tělocvičnou a školní jídelnou, velkou akcí byla výměna podlah v hlavní budově a v prostorách obou školních jídelen i kuchyně. V letošním roce mohou žáci využívat nové moderní studovny – informačního centra a učným dějepisu.²³⁹

Léta si žáci vytvářejí svůj školní časopis. Také během posledních deseti let slavili mnozí z nich úspěchy ve sportovních, jazykových, pěveckých a zeměpisných soutěžích. Vynikající umístění získávali pravidelně i v soutěžích zaměřených na počítačovou techniku. Stále častěji se jméno školy začalo objevovat na seznamu úspěšných účastníků okresní přehlídky divadelních souborů v Kroměříži.²⁴⁰

²³⁸ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²³⁹ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

²⁴⁰ *Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků* Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

Závěr

Diplomovou práci jsem zpracoval na téma vývoj elementárního školství od poloviny 18. století. Cílem byla snaha zdokumentovat historický vývoj školství v místě svého bydliště a pokusit se vytvořit ucelený přehled proměn elementárního školství, na jehož konci stojí současná Základní škola v Bystřici pod Hostýnem, kterou jsem navštěvoval současně se svou manželkou a kterou také navštěvovaly i mé vlastní děti.

S odstupem času, při psaní diplomové práce jsem si mnohdy zavzpomínal na svá bezstarostná školská léta, a nikdy jsem si neuvědomoval čím vším si muselo školství projít. Prostřednictvím kronik jsem si vytvořil ucelenou představu o školství v Bystřici pod Hostýnem, a tu jsem se pokusil zpracovat v této práci.

Základní školství, které je pro všechny děti povinné nese velkou zodpovědnost při výchově dětí, utváří vztah k učení a vzdělání, a velkou mírou ovlivňuje osobnost pedagogů mladou generaci.

Na základě ukázky vývoje školství v Bystřici pod Hostýnem je možné konstatovat, že škola představuje nejdůležitější výchovně vzdělávací zařízení, proto si zaslouží aby její historie nezůstala pouze zaznamenána v školních kronikách, které jsou uloženy v archivech, ale mohla se s ní seznámit veřejnost. Snad by mohla k tomuto účelu sloužit i tato diplomová práce.

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura

- ČORNEJ, P. *Vše podstatné z českých dějin*. 1. vyd. Praha: Práh, 1992. 48 s. ISBN 80-901278-4-3.
- ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. 1. vyd. Praha: Práh, 2000. 96 s. ISBN 80-7252-026-1.
- DOLÁKOVÁ, M., HOSÁK, L. *Dějiny města Bystřice pod Hostýnem*. 1. vyd. Brno: Blok, 1980. 320 s. ISBN 47-026-80.
- GRECMANOVÁ, H. aj. *Obecná pedagogika II*. 1. vyd. Olomouc: Hanex, 1998. 192 s. ISBN 80-85783-24-X.
- HORA-HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí*. 5. díl. 1. vyd. Praha: Baronet & Via facti, 1996. 230 s. ISBN 80-85890-94-1.
- HORA-HOŘEJŠ, P. *Toulky českou minulostí*. 7. díl. 1. vyd. Praha: Baronet & Via facti, 1998. 233 s. ISBN 80-238-2999-8.
- JELÍNEK, J. *Nástin dějin vyučování českému jazyku v letech 1774 – 1918*. 2., doplněné vyd. Praha: SPN, 1972. 224 s.
- JŮVA, V., VESELÁ, Z. *Dějiny výchovy, školy a pedagogiky*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988. 207 s.
- KÁDNER, O. *Dějiny pedagogiky II*. Praha: Nákladem Dědictví Komenského, 1910. 656 s.
- KAŠPAR, O. *Stručný přehled dějin a kultury českých zemí a Slovenska*. 1. vyd. Pardubice: KORA, 1997. 240 s. ISBN 80-85644-17-7.
- KOVAŘÍČEK, V. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1970. 149 s.
- KOVAŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1991. 76 s. ISBN – sine.
- MORAVEC, F. V. Česká politika obecněškolská. In *Česká politika*. 5. díl. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1913. 320 s.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 2., rozš. A přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998. 336 s. ISBN 80-7178-252-1.
- PRŮCHA, J. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 144 s. ISBN 80-7178-584-9.
- SOMR, M. aj. *Dějiny školství a pedagogiky*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. s. 310.
- ŠTVERÁK, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. 2. doplněné vyd. Praha: SPN, 1988. 307 s.

Normativní právní akty, interní normativní směrnice

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ze dne 29.8.200, čj. 14514/2000-51.

Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol a vyšších odborných škol (školský zákon).

Zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě o samosprávě ve školství.

Prameny

Kronika základní devítileté školy Bratrství Čechů a Slováků. Uložena v archivu ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem

Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

Přílohy

Seznam příloh

- I. Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem. Nápis je doplněn plastickým znakem města.
K textu na straně: 24.
- II. První stránka kroniky s podpisem císaře Františka Josefa I. za jeho osobní návštěvy školy. Podpis je orámován kresbou s císařovou pečetí.
K textu na straně: 24.
- III. Původní pohled na budovu školy z roku 1897.
K textu na straně: 24.
- IV. Hlavní školní budovy z 60. let.
(*Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.*)
- V. Současná podoba budovy základní školy T. G. Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.
K textu na straně: 68.
(*Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.*)
- VI. Příjezd císaře Františka Josefa I. v srpnu 1897 do Bystřice pod Hostýnem.
K textu na straně: 24.
- VII. Přivítání císaře Františka Josefa I. představiteli města Bystřice pod Hostýnem.
K textu na straně: 24.
- VIII. Císař František Josef I.
- IX. Původní vstup do školy T. G. Masaryka se správcem a jeho rodinou.
- X. První ředitel měšťanské školy v Bystřici pod Hostýnem Josef Papežík.
K textu na straně: 23.
- XI. Uznání Josefu Papežíkovi za velmi úspěšné působení v úřadě učitelském.
- XII. Ukázka vysvědčení Josefa Papežíka.
- XIII. Ukázka zápisu v kronice školy z roku 1923, kdy zemřel první ředitel Josef Papežík.
- XIV. Přivítání T. G. Masaryka představiteli města Bystřice pod Hostýnem.
K textu na straně: 33.
- XV. Podpis T. G. Masaryka do kroniky školy.
K textu na straně: 33.

- XVI. Pamětní deska zazděná ve vestibulu školy na počest umučeným v Mauthausenu představitelům měšťanské školy.
K textu na straně: 40.
- XVII. Pamětní deska zazděná ve vestibulu školy T. G. Masaryka.
- XVIII. Podpis Václava Klause ve školní kronice při návštěvě školy T. G. Masaryka v roce 2007.
- XIX. Hlavní školní budova ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem a první ředitel školy Josef Barbořík.
K textu na straně: 49, 69.
- XX. Sázání LÍPY SVOBODY.
K textu na straně: 55.
- XXI. Sázání LÍPY SVOBODY.
K textu na straně: 55.
- XXII. Přiznání rehabilitace Josefu Papežníkovi.
K textu na straně: 69.
- XXIII. Děkovný list za statečnost a morální kredit v letech 1948 - 1968 Jaroslavu Sklenáři (ředitel ZDŠ v letech 1990 – 1992).
K textu na straně: 69.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Dalibor Štěpán
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Dějiny elementárního školství v Bystřici pod Hostýnem
Název v angličtině:	History of elementary education in Bystřice pod Hostýnem
Anotace práce:	<p>Diplomová práce je věnována problematice vývoje dějinám elementárního školství v českých zemích. Analýza historického vývoje se v celé práci průběžně rozděluje do tří základních rovin.</p> <p>Nejprve je sledováno utváření společenských přístupů k elementárnímu školství v souvislosti s významnými sociálními a politickými událostmi. Na jejich popis dále navazuje charakteristika postupných proměn organizace elementárního školství v rámci výchovně vzdělávací soustavy. Praktickou část práce představuje třetí rovina analýzy, v níž jsou uváděné změny dokládány na konkrétní ukázce vývoje školy v Bystřici pod Hostýnem.</p>
Klíčová slova:	elementární školství, základní vzdělání, výchovně vzdělávací soustava, školská reforma, školský zákon
Anotace v angličtině:	The aim of the thesis is to reconstruct the historical development of elementary school in czech countries.. The first part of analyse is dedicated to common historical changes of politics, society and culture. The following part is focused on the changes of education, especially elementary education.. The final part of analyse demonstrates these common changes in case of development of elementary education in Bystřice pod Hostýnem.
Klíčová slova v angličtině:	Elementary education system, systém of education, reformo of education, schoul law.

Přílohy vázané v práci:	23
Rozsah práce:	79 stran
Jazyk práce:	čeština

Příloha I

Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem. Nápis je doplněn plastickým znakem města.

K textu na straně: 24.

Příloha II

První stránka kroniky s podpisem císaře Františka Josefa I. za jeho osobní návštěvy školy. Podpis je orámován kresbou s císařovou pečetí.

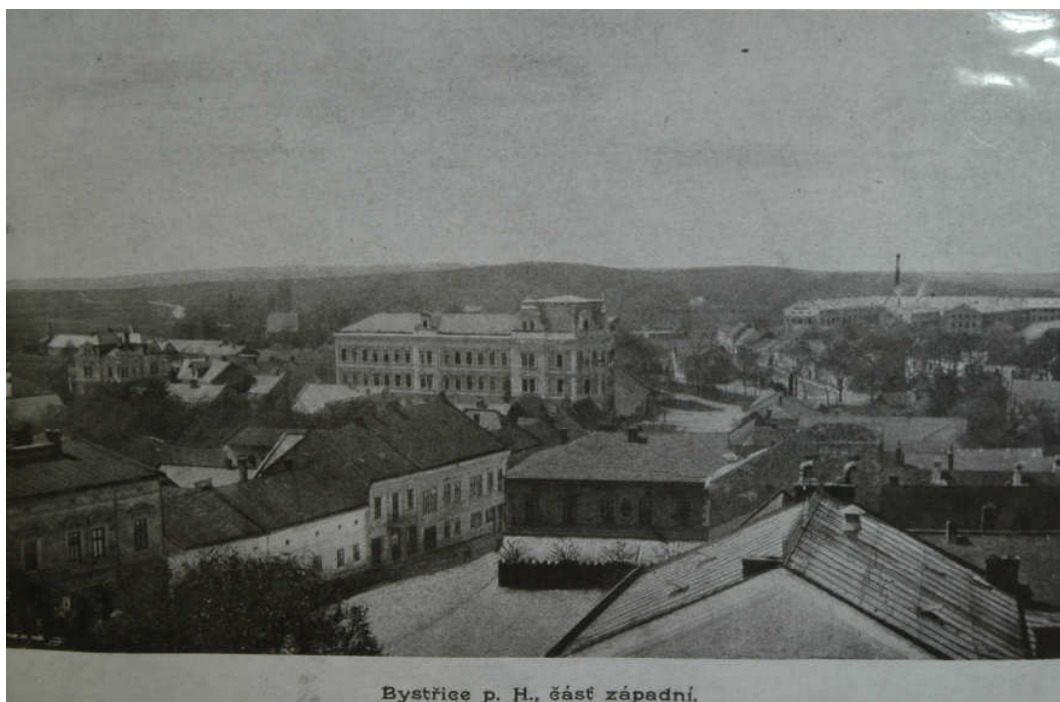
K textu na straně: 24.

Příloha III

Původní pohled na budovu školy z roku 1897.

K textu na straně: 24.

Příloha IV

Hlavní školní budovy z 60. let.

(Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.)

Příloha V

Současná podoba budovy základní školy T. G. Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.

K textu na straně: 68.

(*Pamětní kniha místní školní rady města Bystřice pod Hostýnem 1923 – 1924. Uložena v archivu ZDŠ T.G.Masaryka v Bystřici pod Hostýnem.*)

Příloha VI

Příjezd císaře Františka Josefa I. v srpnu 1897 do Bystřice pod Hostýnem.
K textu na straně: 24.

Příloha VII

Přivítání císaře Františka Josefa I. představiteli města Bystřice pod Hostýnem.
K textu na straně: 24.

Příloha VIII
Císař František Josef I.

Příloha IX
Původní vstup do školy T. G. Masaryka se správcem a jeho rodinou.

Příloha X

První ředitel měšťanské školy v Bystřici pod Hostýnem Josef Papežík.
K textu na straně: 23.

Příloha XI

Uznání Josefu Papežíkovi za velmi úspěšné působení v úřadě učitelském.

Čís: 1319

Čk. okresní školní rada vidí
se tím na základě usnesení v sezení
dne 17. září 1894. za Vaše velmi úspěšné
působení v úřadě učitelském vysloviti
plné uznání.

Čk. okresní školní rada
v Holešově, dne 25. října 1894
Čk. okresní hejtman
co předsedici:

Wacha

Pan
Josef Papežík,
volbný učitel

Holešově

Příloha XII

Ukázka vysvědčení Josefa Papežíka.

Číslo 20.
1880/81.

1. pololetí.

Vysvědčení

c. k. slovanského ústavu ku vzdělání učitelů v Brně.

Papežík Josef, Brně na Moravě,
naroden dne 26. srpna 1861., katolického vyznání, chovanec
čarického, řádu, ročníku c. k. slovanského ústavu ku vzdělání učitelů v Brně,
obdržel za první pololetí školního roku 1880/81. známky tyto:

V mravném chování velmi chvalitebně,
v pilnosti vyčvrale.

V předmětech závazných:

v náboženství velmi dobře,
v pedagogice (dějinných a praktických) dobře,
v odborné metodice a praktických cvičeních dobře,
v českém vyučovacím jazyku velmi dobře,
v německém jazyku dobře,
v zeměpise velmi dobře,
v dějepise a nauce o ústavě velmi dobře,
v mathematice a měrickém rýsování velmi dobře,
v přírodopise dobře,
v silozpytu velmi dobře,
v nauce o polním hospodářství dobře,
v psaní dobře,
v kreslení volnou rukou dobře,
ve hře na housle dostatečně,
ve zpěvu dostatečně,
v tělocviku dobře.

V předmětech nezávazných:

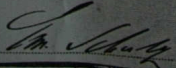
ve hře na varhany o,
v metodice vyučování hluchoněmých velmi dobře,
v metodice vyučování slepců o.

Vnější způsob pisemnosti byla úhledná.

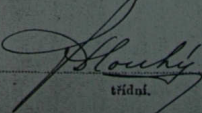
Počet zameškaných hodin: o omluv. o neomluv.

Státní stipendium sta zl. o vým. 9. října 1880, č. 24694.

V Brně, dne 11. srpna 1881.

c. k. ředitel.

V BRNĚ

učitel.

Příloha XIII

Ukázka zápisu v kronice školy z roku 1923, kdy zemřel první ředitel Josef Papežík.

15. října
 zemřel byl prvním ředitelem měšťanské školy chlapecké a působil na ní celkem pětadvacet
 let. Škola stála v něm znamenitého odborníka, členové školy ochotného řáde, rodina starost-
 linského otce.

Zatímco zpráva zveřejněna okrajním školním výborem odbornému učitel chlapecké školy
 Juliu Šebeni, od 1. února 1923 ustanoven zatkmením ředitelem odborným učitel dívčí školy
 měšťanské František Topič, při pak dočasně zemiště školní rady zrušené ze dne 2. čer-
 na 1923, čís. 24832 jmenován dořídilov.

Dne 19. a 20. ledna 1923 vykonána byla na chláp. škole okrajním školním inspektorem,
 p. Františkem Jiríčkem školní vizitace. Me ústavního sdělení byla dočasnka školy provázel-
 ná, celkové působení členů učitelstvího sboru dobře a velmi dobře, časová školní usor-
 ná a zřízení její účelu všem vyhovující.

V měsíci březnu, v den jmenin našeho presidenta provedlavo se všech školách o vel-
 kém významu jeho pro národ a republiku a vyjádry jeho zásluhy o školství.

Dne 6. února 1923 zemřel v Pisku proslavilý slauk, básník Adolf Heyduk
 ve stáří 88 let, dne 18. února 1923 padl oráždnoou rukou velký ministr a stá-
 ník D. Alois Rašin, dne 13. května zemřel chot' prvního našeho presidenta, paní
 Karla Marxyho. - Světle památky všem těchto velkých lidí vzpomenu se ho-
 dinách vyprávění a vřadn jin patičný held.

Nemožno také nezpomenouti stehelnych dárců a přínivců naší školy a chude škol-
 ní mládeže. V měsíci pruvenci 1922 daroval sdružení živnostníků v Bystrici p. K.
 na školní potřeby 100 korun, taktož i Občanská záložna.

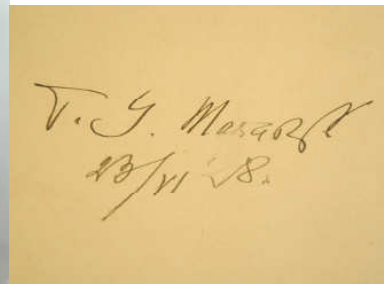
Pan továrník Robert Šleušk obohail inventář knihovny měšťanské školy
 o velké kování umyvadlo, jeho potřeba dávno již pocítována.

Příloha XIV

Přivítání T. G. Masaryka představiteli města Bystřice pod Hostýnem.
K textu na straně: 33.

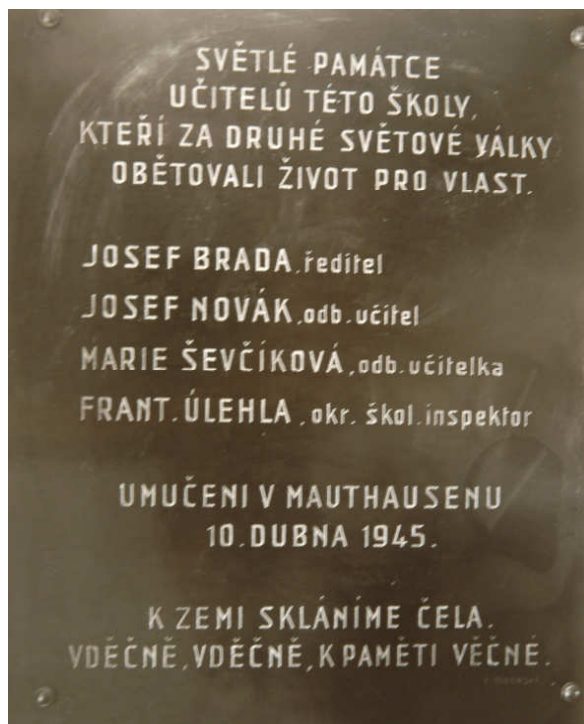
Příloha XV

Podpis T. G. Masaryka do kroniky školy.
K textu na straně: 33.

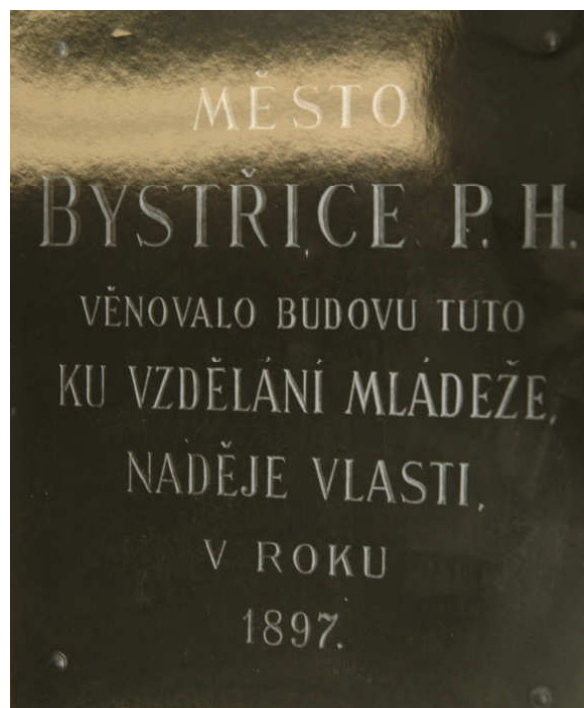

Příloha XVI

Pamětní deska zazděná ve vestibulu školy na počest umučeným v Mauthausenu představitelům měšťanské školy.
K textu na straně: 40.

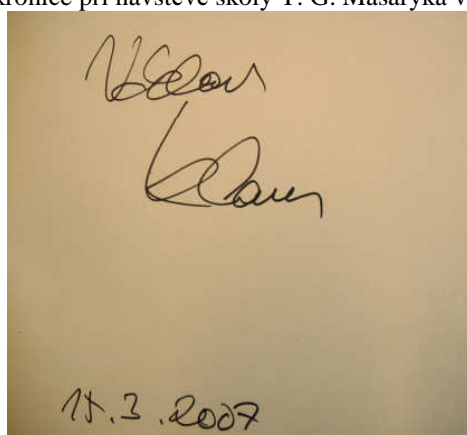
Příloha XVII

Pamětní deska zazděná ve vestibulu školy T. G. Masaryka.

Příloha XVIII

Podpis Václava Klause ve školní kronice při návštěvě školy T. G. Masaryka v roce 2007.

Václav
Klaus

11.3.2007

Příloha XIX

Hlavní školní budova ZDŠ Bratrství Čechů a Slováků v Bystřici pod Hostýnem a první ředitel školy Josef Barbořík.

K textu na straně: 49, 69.

*At' řije Základní devítiletá škola bratrství Čechů a Slováků!
At' pozdraví naše rodni zem ...*

Zapsal

Josef Barbořík

*učitel v Třebosici, ve Fyřetě a v Holčovicích; Řepčíně s. t.,
tajomník okres. úřadu v Holčovicích
učitelství odložil ze zdravotních důvodů,
vedoucí stá. šk. v Holčovicích do zastoupení,
první inspektor v B. m.,
pedagogik ministerstva školství a vnitra v Praze,
jeden ze zakladatelů státního svazového učitelství,
ředitel školy v Řepčíně p. Hostýnem,
referent pro školství, kroužky ROK,
člen ústředního školního pracovního a učitelského sdružení,
pedagogický poradce v Bystřici p. H.,
redaktor časopisu učitelství,
redaktor, pedagogický pracovník v Řepčíně,
vedoucí odborné práce v výstavbě okresu Hostýně p.
Čechů v rámci filmového úřadu K. M. V.,
národní učitel a důchodce.*

*Národním učitelstvem
Josefa Barboříka zejména
rel. faktový dokument, ne
existuje.*

V Řepčíně p. Hostýnem dne 30. srpna 1940.

*Výjádrem okresního školního inspektora k pravdivosti a kvalitě
zápisů v této knize školní kroniky, které napsal Josef Barbořík. Josef
Barbořík nepíše nikterak části zápisů do této školní kroniky pravdivě. Funkce
ředitele této školy byl upraven v roce 1970 proto, poněvadž byl hlavním orga-
nizátorem profesorských a pedagogických akcí v této škole v roce 1939
za své profesorské a pedagogické činy byl zcela podle spravedlivosti zpo-
mínán v KSC. Zapsal dne 20. srpna 1974 okr. školní inspektor František Chytil.*

Příloha XX
 Sázání LÍPY SVOBODY.
 K textu na straně: 55.

PŘEDSEDNICTVŮ VLADY - ÚSTŘEDNÍ VYBĚR NÁRODNÍ FRONTY - MINISTERSTVO KULTURY A INFORMAČNÍ - MINISTERSTVO LESNÍHO A VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ - MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ - MINISTERSTVO VNITRA - MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ - MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝŽIVY
 SBOR OCHRANY PŘÍRODY SNM - STATNÍ ÚSTAV PAMÁTKOVÉ PÉČE A OCHRANY PŘÍRODY - SOCIÁLISTICKÁ AKADEMIE - ÚSTŘEDNÍ RADA ODBORŮ - SVAZ PROTIFASISTICKÝCH BOJOVNÍKŮ - ČESKOSLOVENSKÝ MYSLIVECKÝ SVAZ - ČESKOSLOVENSKÝ OVOČNÁRSKÝ A ZAHRADKÁRSKÝ SVAZ - ČESKOSLOVENSKÝ SVAZ VČELARŮ - ČESKOSLOVENSKÝ SVAZ ŽEN - ČESKOSLOVENSKÝ ČERVENÝ KRÍŽ - KRAJSKÁ STŘEDISKA PAMÁTKOVÉ PÉČE A OCHRANY PŘÍRODY V PRAZE, BRNĚ, OSTRAVĚ, ÚSTÍ N. L., PLZNI - PRAŽSKÉ STŘEDISKO PAMÁTKOVÉ PÉČE A OCHRANY PŘÍRODY

JAN ALDA:
STROM SVOBODY
 Jak je to krásné, že jsme se dočkali
 všeho, o čem jsme kdý snili.
 Už neupijíme života krásu zpovzdálí,
 jsme tu, abychom jí žili.

Strom svobody bohatě rozkvetá
 v poklidné zahradě země
 minulosti, buď prokleta
 za všechno zlé a temné!

Navzdory všemu strom pokvete
 v lásce a slunečném jasu.
 Střežte se všichni, kdož vztáhnete
 ruce na jeho krásu.

Střežíme jej, nablízku jsme mu,
 naše láska i síla jej uchrání.
 Odolali jsme, odoláme všemu zlému.
 Jsme v pohotovosti lásky i ve zbraní.

STROM SVOBODY

Příloha XXI
Sázení LÍPY SVOBODY.
 K textu na straně: 55.

Příloha XXII

Příznání rehabilitace Josefu Papežníkovi.

K textu na straně: 69.

OKRESNÍ NÁRODNÍ VÝBOR V KROMĚŘÍŽI

PSČ 767 37

ODBOR

školství, mládeže a tělovýchovy

Čís. j.: 1b/90/škol./Křčmová

V Kroměříži

10.4.1990

došlo 18/4

Pan

Josef B a r b o ř í k

Nádražní 492

Bystřice pod Host.

Věc: příznání rehabilitace

Vážený pane,

Ve smyslu zásad ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČSR čj. 10 269/90-14 ze dne 6.1.1990 posoudila rehabilitační komise Vaši žádost o rehabilitaci a dospěla k následujícím závěrům.

Svým celoživotním postojem jste potvrdil vysoký morální kredit člověka, který stál v čele národního školství v Bystřici p.H. a který byl pro své ušlechtilé názory v krizových letech 1968 - 1970 a dalších diskriminován.

Vedle nesporných zásluh o výstavbu školy bratrství Ťechů a Slováků vzkřísil jste k životu celé období časové v dějinách Bystřice p.H. a jeho okolí.

Odbor školství, mládeže a tělovýchovy ONV v Kroměříži Vám nechce nyslovit pouze omluvu za resort školství, ale za celou společnost.

Jistě nadále budete ovlivňovat zejména nové generace, která má možnost vybudovat moderní společnost na principech pravdy, humanismu a demokracie.

Tím je Vám vyslovena plná morální
r e h a b i l i t a c e .

OKRESNÍ NÁRODNÍ VÝBOR
odbor školství
V KROMĚŘÍŽI

Jaroslav Janec
za rehabilitační komisi
OŠMT ONV

předseda rehabilitační komise

Příloha XXIII

Děkovný list za statečnost Jaroslava sklenáře (ředitel ZDŠ v letech 1990 – 1992).
K textu na straně: 69.

D Ě K O V N Ý L I S T

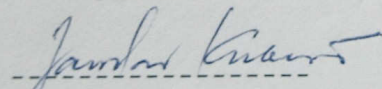
pro p.

JAROSLAV
SKLENÁŘE

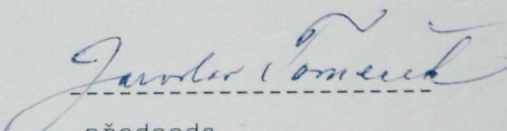
Odbor školství, mládeže a tělovýchovy ONV
v Kroměříži, Rehabilitační komise při OŠMT ONV
a Svaz učitelů a školských pracovníků, postiže-
ných z politických důvodů, okresní sdružení
Kroměříž, Vám vyslovují poděkování za statečnost,
čestnost i morální kredit při politických po-
stojích v letech 1948 - 1989.

V Kroměříži 25.9.1990

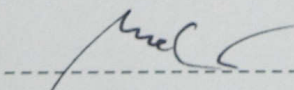
Svaz učitelů a školských pracovníků
postižených z politických důvodů
Okresní sdružení Kroměříž

předseda okres. sdruž.
Svazu učitelů a škol.prac.

předseda
rehab. komise

ved. odboru školství,
mládeže a tělovýchovy ONV

OKRESNÍ NÁRODNÍ VÝBOR
odbor školství
V KROMERIZI